

Zagnieva_Khabalova_1

Зангиева_Хабалова_1

Interlinearized by Oleg Belyaev and Yulia Mazurova

Глоссировали: Олег Беляев, Юлия Мазурова

1	Мадина	:	Олег	йæхæдæг		иронау	дзæбæх	дзуры	
	Мадина		Олег	йæ=	хæдæг	ирон -ау	дзæбæх	дзур -ы	
	Madina		Oleg	POSS.3SG=	REFL	Ossetic EQU	good	talk	PRS.3SG

Oleg himself speaks Ossetic well.

2.1	Хабалова	Земфира	:	Кæй	лæппу	у		?
	Хабалова	Земфира		кæй	лæппу	у		
	Khabalova	Zemfira		who.GEN	boy	be.PRS.3SG		

Whose son is he?

2.2	Кæмæй	у		йæ	мыггаг	?
	кæмæй	у		йæ=	мыггаг	
	who.ABL	be.PRS.3SG		POSS.3SG=	clan	

What is his surname? (lit. where is his clan from?)

3	Мадина	:	Мæскуыйаг	у	
	Мадина		Мæскуы -йаг	у	
	Madina		Moscow SUF	be.PRS.3SG	
			Moscovite		

He is from Moscow.

4	Хабалова	Земфира	:	Кæмæй	у		йæ	мыггаг	?
	Хабалова	Земфира		кæмæй	у		йæ=	мыггаг	
	Khabalova	Zemfira		who.ABL	be.PRS.3SG		POSS.3SG=	clan	

What is his surname? (lit. where is his family from?)

5 <....>

6.1	Олег	:	Цыдæр	ирон	хабæрттæ	зоныс	?
	Олег		цы -дæр	ирон	хабæр -тт -æ	зон -ыс	
	Oleg		what INDEF	Ossetic	news PL NOM	know	PRS.2SG

Do you know any Ossetian stories?

6.2	Æз	Олег	дæн		ай		чызг	–	Наташа	
	æз	Олег	дæн		ай		чызг		Наташа	
	I	Oleg	be.PRS.1SG		DemProx.NOM		girl		Natasha	

I am Oleg, this girl is Natasha.

7.1	Хабалова	Земфира	:	Ирон	хабæрттæ	?
	Хабалова	Земфира		ирон	хабæр -тт -æ	
	Khabalova	Zemfira		Ossetic	news PL NOM	

Ossetian stories?

7.2 Цавæр хабæрттæ уæ хъæуы , ирон
 цавæр хабæр -тт -æ =уæ хъæу -ы ирон
 what news PL NOM =2PL.ENCL.GEN be.necessary PRS.3SG Ossetic

хабæрттæ ?
 хабæр -тт -æ
 news PL NOM

What stories do you need, Ossetian stories?

8.1 Олег : Цыфæнды .
 Олег цы фæнд -ы
 what want PRS.3SG

Of any kind.

8.2 Мах фæнды ирон æвзаг ... Царды хабæрттæ ,
 мах фæнд -ы ирон æвзаг цард -ы хабæр -тт -æ
 we.NOM want PRS.3SG Ossetic language life GEN news PL NOM

æгъдæуттæ .
 æгъдæу -ттæ
 custom PL

We need Ossetian... stories about life, traditions.

9.1 Хабалова Земфира : Æгъдæуттæ ?
 Хабалова Земфира æгъдæу -ттæ
 Khabalova Zemfira custom PL

Traditions?

9.2 Ирон æгъдæуттæ .
 ирон æгъдæу -ттæ
 Ossetic custom PL

Ossetian traditions.

10 Мадина : Таурæгътæ .
 Мадина таурæгъ -т -æ
 legend PL NOM

Legends.

11 Олег : Таурæгътæ , о .
 Олег таурæгъ -т -æ о
 legend PL NOM yes

Legends, yes.

12 Хабалова Земфира : Таурæгътæн ницы зонын , фæлæ ...
 Хабалова Земфира таурæгъ -т -æн ницы зон -ын фæлæ
 Khabalova Zemfira legend PL DAT nothing know PRS.1SG but

таурæгътæ	...	Фæлæ ирон	æгъдæуттæ	...	Ирон адам	цæрæмбоны
таурæгъ -т -æ		фæлæ ирон	æгъдæу -ттæ		ирон адам	цæр -æн бон -ы
legend PL NOM		but Ossetic	custom PL		Ossetic people	live INF2 day INESS life

дæр	се	гъдауæй	зындгонд	уыдысты
=дæр	се=	гъдау -æй	зындгонд	уыд -ысты
=PTCL	POSS.3PL=	custom ABL	famous	be PST.INTR.3PL

Legends I don't know, but... legends.... but, Ossetian traditions... the Ossetian people were always known for their traditions.

13 Ирон æгъдау	...	Æртæккæ йæ	...	ис ма ахæм	...	æртæккæ
ирон æгъдау		æртæккæ =йæ		ис =ма ахæм		æртæккæ
Ossetic custom		now =3SG.ENCL.GEN		EXST =yet such		now

дæр бирæ ис	...	ирон æгъдау йæ	зæрдæмæ кæмæн
=дæр бирæ ис		ирон æгъдау йæ=	зæрдæ -мæ кæмæн
=PTCL a.lot.of EXST		Ossetic custom POSS.3SG=	heart ALL who.DAT

is

цæуы	,	стæй æхсызгон кæмæн у	,	ирон æгъдауыл
цæу -ы		стæй æхсызгон кæмæн у		ирон æгъдау -ыл
go PRS.3SG		then pleasant who.DAT be.PRS.3SG		Ossetic custom SUPER

хæст чи у	,	ахæмтæ дæр бирæ ис
хæст чи у		ахæм -т -æ =дæр бирæ ис
hold.PTCP.PST who be.PRS.3SG		such PL NOM =PTCL a.lot.of EXST

adhere

Ossetian æвdaw (tradition)... Now it... there are still those... and there are even now many of them... those, whole like Ossetian æвdaw, to whom it is important (pleasant), those, who adhere to the Ossetian æвdaw, there are many of those.

14.1 Фæлæ алы адамæн дæр ис	,	кæй зæрдæмæ нæ
фæлæ алы адæм -æн =дæр ис		кæй зæрдæ -мæ нæ
but every people DAT =PTCL EXST		who.GEN heart ALL NEG

is

цæуынц	,	ахæмтæ дæр бирæ ис
цæу -ынц		ахæм -т -æ =дæр бирæ ис
go PRS.3PL		such PL NOM =PTCL a.lot.of EXST

is

But all nations have those who do not like (them), and there are many of those.

14.2 Ирон æгъдау уæддæр	...	цæрæмбонты дæр ирон адам
ирон æгъдау уæддæр		цæр -æн бон -т -ы =дæр ирон адам
Ossetic custom still		live INF2 day PL INESS =PTCL Ossetic people

life

уæддæр гъе уымæй	зындгонд уыдысты	æмæ хистæр адæймагæн
уæддæр гъе уым -æй	зындгонд уыд -ысты	æмæ хистæр адæймаг -æн
still well DemDist ABL	famous be PST.INTR.3PL	and elder man DAT

кодтой	кад	æгъдау
код -т -ой	кад	æгъдау
do TR PST.TR.3PL	esteem	custom

Ossetian æвdaw anyway... Ossetians were always known for it, and they showed honour and æвdaw to the elders.

15 Йæ	мад	æмæ	йæ	фыды	никуы	ничи
йæ=	мад	æмæ	йæ=	фыд -ы	никуы	ничи
POSS.3SG=	mother	and	POSS.3SG=	father GEN	never	nobody

аппæрста	цæрæмбонты	дæр	... Лæппу-иу	куы
a- ппæрст -а	цæр -æн бон -т -ы	=дæр		куы
PV throw PST.TR.3SG	live INF2 day PL INESS	=PTCL		when
	life			

райгуырди	уæд-иу	афтæ	загътой	мæнæ
рай- гуырди -и	уæд =иу	афтæ	загът -ой	мæнæ
PV be.born PST.INTR.3SG	then =ITER	so	say PST.TR.3PL	there,that.is

мын	бындур	ис	æмæ	мæ	зæронд	дзæгъæл	нæ
=мын	бындур	ис	æмæ	мæ=	зæронд	дзæгъæл	нæ
=1SG.ENCL.DAT	foundation	EXST	and	POSS.1SG=	old	vain	NEG

уыдзæнис	зæгъгæ	исчи	мæм	кæсдзæнис
уы -дзæнис	зæгъ -гæ	исчи	=мæм	кæс -дзæнис
be FUT.3SG	say CONV	somebody	=1SG.ENCL.ALL	look FUT.3SG

No one has ever abandoned their father and mother... when a boy was born, they said, here, I know have a foundation, and my old age will not be shelterless (I will not remain without care), someone will look after me.

16.1 Цæрæмбонты	дæр	ирон	адæм	сæ	сывæллæтты	гъе
цæр -æн бон -т -ы	=дæр	ирон	адæм	сæ=	сывæллæ -тт -ы	гъе
live INF2 day PL INESS	=PTCL	Ossetic	people	POSS.3PL=	child PL GEN	well
life						

ууыл	ахуыр	кодтой	цæмæй	хистæртæн	æгъдау
ууыл	ахуыр	код -т -ой	цæмæй	хистæр -т -æн	æгъдау
DemDist.SUPER	study	do TR PST.TR.3PL	in.order.to	elder PL DAT	custom
	study				

кæной	хистæртæн	намыс	кæной	афтæ
кæн -ой	хистæр -т -æн	намыс	кæн -ой	афтæ
do SBJV.3PL	elder PL DAT	honour	do SBJV.3PL	so

Ossetians always taught it their children, so that they render homage to the elders, do them honour.

16.2 Йер	Ирон	адæммæ	бирæ	хорз	хабæртгæ	уыдис	ныр
йер	ирон	адæм -мæ	бирæ	хорз	хабæр -ттæ	уыд -ис	ныр
now	Ossetic	people ALL	a.lot.of	good	news PL	be PST.INTR.3SG	now

дæр	ма	ис
=дæр	=ма	ис
=PTCL	=yet	EXST

Well... Ossetians used to have many good customs, and there are still now.

17.1 **Мæнæ** **йер æз** **мæхицæй** **æрхæссон** **дæнцæг** , **æмæ**
 мæнæ йер æз мæ= хицæй æр- хæсс -он дæнцæг æмæ
 there,that.is now I POSS.1SG= REFL.ABL PV carry SBJV.1SG example and

зæгъон , **мæнæ** **кæддæр** **уыди** **тынг уарын куы**
 зæгъ -он мæнæ кæд -дæр уыд -и тынг уарын куы
 say SBJV.1SG there,that.is when INDEF be PST.INTR.3SG very rain when

уыди **мæнæ** , **нæ** , **мæ** **ихæй** **хæдзары** **сæртæ**
 уыд -и мæнæ нæ мæ их -æй хæдзар -ы сæр -тæ
 be PST.INTR.3SG there,that.is NEG and ice ABL house GEN head PL
 roof

ныппырх **кодтой**
 нып- пырх код -т -ой
 PV broken do TR PST.TR.3PL
 shatter

Here I will give my own example, and I say, well, there was at some time a strong rain, wasn't it, and the houses' roofs became shattered by ice.

17.2 **Æмæ** **мæнæ** **мæ** **мадыл** **цыди** **нæуæдз азы**
 æмæ мæнæ мæ= мад -ыл цыд -и нæуæдз аз -ы
 and there,that.is POSS.1SG= mother SUPER go PST.INTR.3SG ninety year GEN

гъе **уæд** .
 гъе уæд
 well then

And my mother was 90 years old at that time.

17.3 **Æмæ** **йер æз** , **мæ** **мад** , **йер** **мах** **хъуамæ цы**
 æмæ йер æз мæ= мад йер мах хъуамæ цы
 and now I POSS.1SG= mother now we.NOM must what

бакуыстайккам ?
 ба- куыст -айккам
 PV work CNTRF.1PL

And then me, my mother, what did we have to do?

18.1 **Æмæ** **нæ** **сыхы** **гъе** **ам** **лæппутæ** **æрæмбырд**
 æмæ нæ= сых -ы гъе ам лæппу -тæ æр- æмбырд
 and POSS.1PL= block INESS well DemProx.IN boy PL PV gathering
 here

сты **ну** **бон** **æмæ** **райхæлдтой** **мын** **мæ**
 сты иу бон æмæ ра- йхæлд -т -ой =мын мæ=
 be.PRS.3PL one day and PV break PL PST.TR.3PL =1SG.ENCL.DAT POSS.1SG=

хæдзары **сæр** , **нууылдæр** **æрæмбырд** **сты** , **райхæлдтой**
 хæдзар -ы сæр иууылдæр æр- æмбырд сты ра- йхæлд -т -ой
 house GEN head all PV gathering be.PRS.3PL PV break PL PST.TR.3PL
 roof

хæдзары	сæр	æмæ	мын	æй	дзыхъхъынногæй
хæдзар -ы	сæр	æмæ	=мын	=æй	дзыхъхъынног -æй
house GEN	head	and	=1SG.ENCL.DAT	=3SG.ENCL.GEN	brand_new ABL
	roof				

аивтой

а- ивт -ой
PV change PST.TR.3PL

And on our street here gathered young people one day and dismantled the roof of my house, everyone gathered, dismantled the roof of the house, and put on a brand new roof.

18.2 **Йер уый дæр зиу**
йер уый =дæр зиу
now DemDist.NOM =PTCL communal_help

This is also help with housekeeping.

18.3 **Цæрæмбонты-иу зиу** ... **æмæ йер** ... **Мæнæ ма нубон**
зиу æмæ йер мæнæ =ма иу бон
communal_help and now there,that.is =yet one day
recently

кæцыдæр	хъæуæй	дзырдтой	зиу	гъе уый
кæцы -дæр	хъæу -æй	дзырд -т -ой	зиу	гъе уый
what INDEF	village ABL	talk TR PST.TR.3PL	communal_help	well DemDist.NOM

дæр ...
=дæр
=PTCL

Always help... and now... here also they spoke of some village recently, communal help - and also this...

19 **Мадина : Рассветы**
Мадина Рассвет -ы
Rassvet INESS

In Rassvet.

20 **Зангиева Алла : Рассветы уыди** , **о**
Зангиева Алла Рассвет -ы уыд -и о
Zagnieva Alla Rassvet INESS be PST.INTR.3SG yes

It was in Rassvet, yes.

21.1 **Хабалова Земфира : Адæм сæ** ... **се** ' **ргом та гъе**
Хабалова Земфира адæм сæ= се= ргом =та гъе
Khabalova Zemfira people POSS.3PL= POSS.3PL= face =CONTR well

уыцы	йедмæ	здæхтой	ногæй
уыцы йед -мæ	а- здæхт -ой	ног -æй	
that HES ALL	PV turn PST.TR.3PL	new ABL	

People... have once again turned their face towards this.

21.2 Раджы куыд кодтой , афтæ æххуыс .
 раджы куыд код -т -ой афтæ æххуыс
 long.time.ago how do TR PST.TR.3PL so help

To what used to be before, to helping each other.

21.3 Нæ сыхы астæу йер ахæм æнахъом , æххуысхъуаг чи
 нæ= сых -ы астæу йер ахæм æнахъом æххуыс хъуаг чи
 POSS.1PL= block INESS between now such helpless help deficiency who
 needing help

у , гъе уымæн ... æрæмбырд ваййынц .
 у гъе уым -æн æр- æмбырд вайй -ынц
 be.PRS.3SG well DemDist DAT PV gathering happen PRS.3PL

To those, who are on our street helpless, needing help, to them... they gather.

21.4 Уæлæ тигъыл Зойæйæн дæр йæ хæдзар ...
 уæлæ тигъ -ыл Зойæ -йæн =дæр =йæ хæдзар
 there above corner SUPER Zoya DAT =PTCL =3SG.ENCL.GEN house

Over there at the corner, Zoya's house too...

22 Зангиева Алла : О , тигъыл , уымæн дæр афтæ
 Зангиева Алла о тигъ -ыл уым -æн =дæр афтæ
 Zagnieva yes corner SUPER DemDist DAT =PTCL so

скодтой .

с- код -т -ой
 PV do TR PST.TR.3PL

Yes, at the corner, they helped her in the same way.

23.1 Хабалова Земфира : Уымæн дæр , æрæмбырд сты афтæ ,
 Хабалова Земфира уым -æн =дæр æр- æмбырд сты афтæ
 Khabalova Zemfira DemDist DAT =PTCL PV gathering be.PRS.3PL so

æмæ йын йæ хæдзары сæр раивтой .
 æмæ =йын йæ= хæдзар -ы сæр ра- ивт -ой
 and =3SG.ENCL.DAT POSS.3SG= house GEN head PV change PST.TR.3PL
 roof

And to her too, they gathered and changed the roof of her house.

23.2 Иунæг ус у , ничи йын ис , сывæллæттæ
 иунæг ус у ничи =йын ис сывæллæ -тт -æ
 single woman be.PRS.3SG nobody =3SG.ENCL.DAT EXST child PL NOM

йын нæй .
 =йын нæй
 =3SG.ENCL.DAT EXST.NEG

She's a lonely woman, she has no one, and she doesn't have children.

24 **Зангиева Алла** : **Йæ** **лæг** **амарди** , **хæсты**
 Зангиева Алла йæ= лæг а- мард -и хæст -ы
 Zagnieva Alla POSS.3SG= husband PV die PST.INTR.3SG war INESS

уыди **æмæ** ... **хæстон** **лæг** **уыди** .
 уыд -и æмæ хæстон лæг уыд -и
 be PST.INTR.3SG and military man be PST.INTR.3SG

Her husband died, he fought in the war... he was a military man.

25.1 **Хабалова Земфира** : **Æмæ** **гъе** **уымæн** **дæр** **йæ** **хæдзары**
 Хабалова Земфира æмæ гъе уым -æn =дæр йæ= хæдзар -ы
 Khabalova Zemfira and well DemDist DAT =PTCL POSS.3SG= house GEN

сæр **скодтой** .
 сæр с- код -т -ой
 head PV do TR PST.TR.3PL
 roof

And she also had the roof of her house repaired.

25.2 **Æмæ** **уый** **тыххæй** **зæгъын** , **ирон** **адæммæ** **бирæ** **хорз**
 æмæ уый тыххæй зæгъ -ын ирон адæм -мæ бирæ хорз
 and DemDist.GEN for say PRS.1SG Ossetic people ALL a.lot.of good

æгъдæуттæ **ис** , **бирæ** **хорздзинæдтæ** **сæм** **ис** .
 æгъдæу -ттæ ис бирæ хорз -дзинæд -т -æ =сæм ис
 custom PL EXST a.lot.of good AN PL NOM =3PL.ENCL.ALL EXST
 is is

And I'm speaking to say that Ossetians have many good traditions, many good things.

25.3 **Йер** **мæнæ** **æртæккæ** **уже** **æвæццагæн** **уыйбæрц** **нал** **йед**
 йер мæнæ æртæккæ уже æвæццагæн уый бæрц нал йед
 now there,that.is now already maybe DemDist quantity no.longer HES
 so_much

кæнынц , **фæлæ** **ма** **уæддæр** **ис** **ахæм** **бинонтæ** , **каторые** ,
 кæн -ынц фæлæ =ма уæддæр ис ахæм бинон -т -æ каторые
 do PRS.3PL but =yet still EXST such family PL NOM which

кæцытæ ...
 кæцы -тæ
 what PL

Maybe now they no longer do so much, but still there are families, which...

26.1 **Фыд** **æмæ** **фырт** **хъуамæ** **иу** **стылыл** **бæдгæ** **ма** **кæной** .
 фыд æмæ фырт хъуамæ иу стьол -ыл бæд -гæ ма кæн -ой
 father and son must one table SUPER sit CONV NEG do SBJV.3PL

Father and son should not sit at the same table.

26.2 **Йер** **мæнæ** **исты** **бæрæгбон** **куы** **уа** , **уæд** **фыд** **куы**
 йер мæнæ исты бæрæгбон куы уа уæд фыд куы
 now there,that.is something holiday if be.SBJV.3SG then father if

бада	стъолы	фарсмæ	, уæд	йæ	лæппу	, йæ
бад -а	стъол -ы	фарс -мæ	уæд	йæ=	лæппу	=йæ
sit SBJV.3SG	table GEN	side ALL	then	POSS.3SG=	boy	=3SG.ENCL.GEN

кæстæртæ	уже	...	худинаг	у	, сæ	фыды	фарсмæ
кæстæр -т -æ	уже		худинаг	у	сæ=	фыд -ы	фарс -мæ
younger PL NOM	already		shame	be.PRS.3SG	POSS.3PL=	father GEN	side ALL

куы рбадой	æмæ сæ	фыдимæ	...
куы р- бад -ой	æмæ сæ=	фыд -имæ	
if PV sit SBJV.3PL	and POSS.3PL=	father COMIT	

Well, for example, if there is some holiday, then if the father is sitting at the table, then his son, his younger are already... it is shameful if their sit near their father and with their father...

27.1 Уæд	гъе	уый	дæр	ирон	æгъдау	, уый	дæр	кад
уæд	гъе	уый	=дæр	ирон	æгъдау	уый	=дæр	кад
then	well	DemDist.NOM	=PTCL	Ossetic	custom	DemDist.NOM	=PTCL	esteem

, кад	у	хистæрæн	.
кад	у	хистæр -æн	
esteem	be.PRS.3SG	elder DAT	

This is also Ossetian ækdaw, this is also honour, respect for the elder person.

27.2 Афтæтæ	йер	...	Уæдæ	мæнæ	йер	зианы	рæстæг	куы
афтæ -т -æ	йер		уæдæ	мæнæ	йер	зиан -ы	рæстæг	куы
so PL NOM	now		so	there,that.is	now	misfortune GEN	time	when

вæййы	, уæд дæр	ирон	адæммæ	цы	‘ гъдау	ис
вæйй -ы	уæд =дæр	ирон	адæм -мæ	цы	гъдау	ис
happen PRS.3SG	then =PTCL	Ossetic	people ALL	what	custom	EXST
						is

зианы	рæстæджы	, уый	бирæтæм	нæй	.
зиан -ы	рæстæдж -ы	уый	бирæ -т -æм	нæй	
misfortune GEN	time INESS	DemDist.NOM	a.lot.of PL ALL	EXST.NEG	

So... And, well, during the funeral, those customs that the Ossetians have, not everyone has them.

28 Æмæ	йер	нæм	искуыцæйты	куы	‘ рбацæуынц
æмæ	йер	=нæм	искуыц -æй ты	куы	рба- цæу -ынц
and	now	=1PL.ENCL.ALL	wherever ABL	when	PV go PRS.3PL

зианы	хабæрттæм	, уæд	куы	бакæсынц	, уæд	тынг
зиан -ы	хабæр -тт =æм	уæд	куы	ба- кæс -ынц	уæд	тынг
misfortune GEN	news PL =3SG.ENCL.ALL	then	when	PV look PRS.3PL	then	very

дисæй	...	диссаг	сæм	фæкæсы	, æмæ	... Уый
дис -æй		диссаг	=сæм	фæ- кæс -ы	æмæ	уый
amazement ABL		miracle	=3PL.ENCL.ALL	PV look PRS.3SG	and	DemDist.GEN

тыххæй	æмæ	сыхы	кæстæртæ	сæхимæ	айсынц
тыххæй	æмæ	сых -ы	кæстæр -т -æ	сæ= химæ	а- йс -ынц
for	and	block GEN	younger PL NOM	POSS.3PL= REFL.ALL	PV take PRS.3PL

хъуыддæгтæ	нууылдæр	дæхæдæг	дæр	æй	зоныс
хъуыддæг -т -æ	иууылдæр	дæхæдæг	=дæр	=æй	зон -ыс
event PL NOM	all	yourself	=PTCL	=3SG.ENCL.GEN	know PRS.2SG

сæхимæ	айсынц	алы	хъуыддаг	дæр
сæ= химæ	а- йс -ынц	алы	хъуыддаг	=дæр
POSS.3PL= REFL.ALL	PV take PRS.3PL	every	business	=PTCL

And when some outsiders come to the funeral, then when they look, they are very surprised, it seems a wonder to them, and... Becasuse the young on the street take all the responsibility on themselves, you know it yourself, take everything on themselves.

29.1 Зиан	кæуыл	æрцæуы	уый	ницы
зиан	кæуыл	æр- цæу -ы	уый	ницы
misfortune	who.SUPER	PV go PRS.3SG	DemDist.NOM	nothing

фæкусy	æппындæр	фæбады	афтæ æнцад йæ	зианы
фæ- кус -ы	æппындæр	фæ- бад -ы	афтæ æнцад йæ=	зиан -ы
PV work PRS.3SG	completely	PV sit PRS.3SG	so calm POSS.3SG=	dead GEN

фарсмæ	(ам	фарны	койтæ	чындæуæд	) æмæ
фарс -мæ	ам	фарн -ы	кой -тæ	чынд -æ уæд	æмæ
side ALL	DemProx.IN	grace GEN	mention PL	do IMPERS be.IMP.3SG	and
	here				

хъыг кæны	йæ	зианыл
хъыг кæн -ы	йæ=	зиан -ыл
sorrow do PRS.3SG	POSS.3SG=	dead SUPER
mourn		

A person with whom misfortune happens does absolutely nothing, calmly sits near the dead (let only good things happen here!) and mourns over the dead.

29.2 Фæлæ	сыхæгтæ	иууылдæр	сæ	къухмæ	айсынц
фæлæ	сыхæг -т -æ	иууылдæр	сæ=	къух -мæ	а- йс -ынц
but	neighbour PL NOM	all	POSS.3PL=	hand ALL	PV take PRS.3PL

цыдæриддæр	хъæуы	уыдон	сыхæгтæ	скæнынц
цыдæриддæр	хъæу -ы	уыдон	сыхæг -тæ	с- кæн -ынц
all	be.necessary PRS.3SG	DemDist.PL.NOM	neighbour PL	PV do PRS.3PL

æмæ	зианджынæн	дæр	бирæ	фенцондæр	вæййы
æмæ	зиан -джын -æн	=дæр	бирæ	фе- нцон =дæр	вæйй -ы
and	misfortune ADJ DAT	=PTCL	a.lot.of	PV comfortable =PTCL	happen PRS.3SG
	unfortunate				

йæ	хабæртæ
йæ=	хабæр -тт -æ
POSS.3SG=	news PL NOM

And the neighbours take everything into their hands, everything that is needed is done by the neighbors, and for the one who was struck by misfortune it is (often) a lot easier... all of his affairs.

30 **Зангиева Алла : Дæуæн куыд кодтой , гъе уыдон**
 Зангиева Алла дæуæн куыд код -т -ой гъе уыдон
 Zagnieva Alla you.SG.DAT how do TR PST.TR.3PL well DemDist.PL.NOM

радзур

ра- дзур -*0

PV talk IMP.2SG

How they helped you, tell.

31 **Хабалова Земфира : Æ ?**
 Хабалова Земфира æ
 Khabalova Zemfira well

Eh?

32 **Зангиева Алла : Дæуæн куыд кодтой .**
 Зангиева Алла дæуæн куыд код -т -ой
 Zagnieva Alla you.SG.DAT how do TR PST.TR.3PL

How they helped you.

33 **Хабалова Земфира : Йер мæнæ мæ мадыл ...**
 Хабалова Земфира йер мæнæ мæ= мад -ыл
 Khabalova Zemfira now there,that.is POSS.1SG= mother SUPER

Well my mother had...

34 **Зангиева Алла : Девяносто лет цыди , девяносто семь .**
 Зангиева Алла Девяносто лет цыд -и девяносто семь
 Zagnieva Alla ninety years go PST.INTR.3SG ninety seven

She was ninety years old, ninety seven.

35 Хабалова Земфира : Девяносто шесть было .

She was ninety six years old.

36 Зангиева Алла : Вот в феврале .

Right in February.

37.1 **Хабалова Земфира : Æмæ куы амарди , уæд ... Æмæ уæд**
 Хабалова Земфира Æмæ куы а- мард -и уæд Æмæ уæд
 Khabalova Zemfira and when PV die PST.INTR.3SG then and then

ницы , йер цы ‘ хца мæм уыди , гъе
 ницы йер цы хца =мæм уыд -и гъе
 nothing now what money =1SG.ENCL.ALL be PST.INTR.3SG well

уыдон мæнæ Аллæйы тиуы къухы
 уыдон мæнæ Аллæ -йы тиу -ы къух -ы
 DemDist.PL.NOM there,that.is Alla GEN brother-in-law (husband's brother) GEN hand INESS
 DISC

бакодтон	,	Зæнджиатæй	у	уый	дæр
ба- код -т -он		Зæнджиа -т -æй	у	уый	=дæр
PV do TR PST.TR.1SG		Zangiev PL ABL	be.PRS.3SG	DemDist.NOM	=PTCL

уæлæ	,	Казбег	,	æмæ йын	загътон	...	Йæ	фыд
уæлæ		Казбег		æмæ =йын	загът -он		йæ=	фыд
there above		Kazbek		and =3SG.ENCL.DAT	say PST.TR.1SG		POSS.3SG=	father

мæ	мадæн	уыди	къухылхæцæг	,	ну
мæ=	мад -æн	уыд -и	къух -ыл хæц -æг		ну
POSS.1SG=	mother DAT	be PST.INTR.3SG	hand SUPER hold PTCP.PRS		HES

best_man

уый	нымад у	,	йæ	хо у	.
уый	нымад у		йæ=	хо у	
DemDist.NOM	count be.PRS.3SG		POSS.3SG=	sister be.PRS.3SG	

37.2 **Йæ** **хо у** , **йæ** **фсымæр у** , **значит** .
 йæ= хо у йæ= фсымæр у значит
 POSS.3SG= sister be.PRS.3SG POSS.3SG= brother be.PRS.3SG ITJ

His sister, he is her brother, therefore.

38.1 **Æмæ йæм æхца радтон** , **æмæ йын**
 æмæ =йæм æхца рад -т -он æмæ =йын
 and =3SG.ENCL.ALL money give.PFV TR PST.TR.1SG and =3SG.ENCL.DAT

афтæ зæгъын	,	Казбег	,	ай	дæ	фыды	хо
афтæ зæгъ -ын		Казбег		ай	дæ=	фыд -ы	хо
so say PRS.1SG		Kazbek		DemProx.NOM	POSS.2SG=	father GEN	sister

у	,	æмæ йæ	кæд ныгæныс	,	уæд æй
у		æмæ =йæ	кæд ныгæн -ыс		уæд =æй
be.PRS.3SG		and =3SG.ENCL.GEN	if bury PRS.2SG		then =3SG.ENCL.GEN

баныгæн	,	кæд æй	нæ ныгæныс	,	уæд
ба- ныгæн -*0		кæд =æй	нæ ныгæн -ыс		уæд
PV bury IMP.2SG		if =3SG.ENCL.GEN	NEG bury PRS.2SG		then

æй	æппындæр ма баныгæн	.
=æй	æппындæр =ма ба- ныгæн -*0	
=3SG.ENCL.GEN	completely =yet PV bury IMP.2SG	

And I gave him money and I tell him, Kazbek, she is your father's sister, and if you bury her, then bury, and if you do not bury, then do not bury her at all.

38.2 **Æмæ иууылдæр бакодта** .
 æмæ иууылдæр ба- код -т -а
 and all PV do TR PST.TR.3SG

And he did everything that was required.

39.1 **Ницы ... Йер афæдзæй афæдзмæ дæр гъе афтæ , алы**
 ницы йер афæдз -æй афæдз -мæ =дæр гъе афтæ алы
 nothing now year ABL year ALL =PTCL well so every

кæнд дæр скæнаем , æмæ уæд дæр вæййы ,
 кæнд =дæр с- кæн -æм æмæ уæд =дæр вæйй -ы
 commemoration meal =PTCL PV do PRS.1PL and then =PTCL happen PRS.3SG

уæд дæр сыхæгтæ фæкæнынц , æз ницы фæкæнын .
 уæд =дæр сыхæг -тæ фæ- кæн -ынц æз ницы фæ- кæн -ын
 then =PTCL neighbour PL PV do PRS.3PL I nothing PV do PRS.1SG

Nothing... Year after year too, we organize funeral feasts, and then he is there, and the neighbours help, and I do nothing.

39.2 **Æз ... мæ къæхтæ рынчын , йер ницы , мæ бон**
 æз мæ= къæх -тæ рынчын йер ницы мæ= бон
 I POSS.1SG= leg PL ill now nothing POSS.1SG= possibility

ницы у .
 ницы у
 nothing be.PRS.3SG

I... my legs are aching, nothing, I can do nothing.

40.1 **Æнæ сыхæгтæй мæнæн мæ бон ницы у .**
 æнæ= сыхæг -т -æй мæнæн мæ= бон ницы у
 without= neighbour PL ABL I.DAT POSS.1SG= possibility nothing be.PRS.3SG

I can do nothing without my neighbours.

40.2 **Ахæм хабæрттæ .**
 ахæм хабæр -тт -æ
 such news PL NOM

So it goes.

40.3 **Уæдæ чындзæхсæв куы вæййы , уæд дæр гъе афтæ .**
 уæдæ чындз æхсæв куы вæйй -ы уæд =дæр гъе афтæ
 so bride night when happen PRS.3SG then =PTCL well so
 wedding

And when there is a wedding, it is also like this.

40.4 **Ирон адæммæ бирæ хорз æгъдæуттæ ис , бирæ , бирæ**
 ирон адæм -мæ бирæ хорз æгъдæу -ттæ ис бирæ бирæ
 Ossetic people ALL a.lot.of good custom PL EXST a.lot.of a.lot.of

уæздандзинæдтæ .
 уæздан -дзинæд -тæ
 noble AN PL
 nobility

Ossetians have many good traditions, many, many noble traditions.

41.1 **Зангиева Алла : Куыд рæсугъд чындз дын и , гъе**
 Зангиева Алла Куыд рæсугъд чындз =дын и гъе
 Zagnieva how beautiful bride =2SG.ENCL.DAT EXST well

уый тыххæй дæр радзур
 уый тыххæй =дæр ра- дзур -*0
 DemDist.GEN for =PTCL PV talk IMP.2SG

Also tell us what a beautiful daughter-in-law you have.

41.2 **Чындз куыд вæййы , куыд хъуамæ уа**
 чындз куыд вæйй -ы куыд хъуамæ уа
 bride how happen PRS.3SG how must be.SBJV.3SG

What a daughter-in-law can be like, what she should be.

41.3 **Ахæм чындз ын и !**
 ахæм чындз =ын и
 such bride =3SG.ENCL.DAT EXST

She has such a daughter-in-law!

41.4 **Гуырднаг чындз у йæхæдæг чызгæй , фæлæ уый**
 гуырднаг чындз у йæхæдæг чызг -æй фæлæ уый
 Georgian bride be.PRS.3SG girl ABL but DemDist.NOM

лæппуйæ аразгæ дæр у , æвæццагæн
 лæппу -йæ араз -гæ =дæр у æвæццагæн
 boy ABL make CONV =PTCL be.PRS.3SG maybe

She is Georgian from birth (lit. in girlhood), but this probably also depends on the young man.

41.5 **Лæппу куыд уа , куыд ... йæ мадмæ куыд**
 лæппу куыд уа куыд йæ= мад -мæ куыд
 boy how be.SBJV.3SG how POSS.3SG= mother ALL how

зила æмæ куыд кæса , цы цæстæй , уыцы цæстæй
 зил -а æмæ куыд кæс -а цы цæст -æй уыцы цæст -æй
 turn SBJV.3SG and how look SBJV.3SG what eye ABL that eye ABL

æм чындз дæр кæсдзæн
 =æм чындз =дæр кæс -дзæн
 =3SG.ENCL.ALL bride =PTCL look FUT.3SG

How the young man behaves himself, how... how he will look after his mother, how he will treat her, the bride will treat her in the same way.

42 **Хабалова Земфира : О , куы йæ куырда , уæд**
 Хабалова Земфира о куы =йæ куырда -т -а уæд
 Khabalova Zemfira yes when =3SG.ENCL.GEN ask TR PST.TR.3SG then

мын	афтæ	зæгъы		æрбадын		дам		мæ
=мын	афтæ	зæгъ -ы		æр- бад -ын		=дам		=мæ
=1SG.ENCL.DAT	so	say	PRS.3SG	PV sit	INF	=CIT		=1SG.ENCL.GEN

кодта ...

код -т -а

do TR PST.TR.3SG

persuade

Yes, when he married her, he told me, he made me sit, he says, he made me sit...

43 **Зангиева Алла : Тынг хорз у йæ чындз !**

Зангиева Алла тынг хорз у йæ= чындз

Zagnieva very good be.PRS.3SG POSS.3SG= bride

Her daughter-in-law is very nice!

44 **Хабалова Земфира : ... æмæ , дам , мын афтæ зæгъы** ...

Хабалова Земфира æмæ =дам =мын афтæ зæгъ -ы

Khabalova Zemfira and =CIT =1SG.ENCL.DAT so say PRS.3SG

Ну , æз ын загътон , куы йæ

Ну æз =ын загът -он куы =йæ

well I =3SG.ENCL.DAT say PST.TR.1SG when =3SG.ENCL.GEN

базыдтон , ирон нæу , уæд ын афтæ

ба- зыд -т -он ирон нæ у уæд =ын афтæ

PV know TR PST.TR.1SG Ossetic NEG be.PRS.3SG then =3SG.ENCL.DAT so

зæгъын , мæ лæппу Бексолтан хуыйны , æмæ

зæгъ -ын мæ= лæппу Бексолтан хуыйн -ы æмæ

say PRS.1SG POSS.1SG= boy Beksoltan be called PRS.3SG and

йын афтæ зæгъын , зæгъын , мæ хæдзары ,

=йын афтæ зæгъ -ын зæгъ -ын мæ= хæдзар -ы

=3SG.ENCL.DAT so say PRS.1SG say PRS.1SG POSS.1SG= house INESS

зæгъын , мæ иронау дзурын фæнды .

зæгъ -ын =мæ ирон -ау дзур -ын фæнд -ы

say PRS.1SG =1SG.ENCL.GEN Ossetic EQU talk PRS.1SG want PRS.3SG

...and he says me thus... Well, I told him, when I found out she was not Ossetian, I told her, my son's name is Beksoltan, and I tell him, I want to speak Ossetic at my home.

45.1 **Афтæ нæ зæгъын , мæнæ æвзæр у гъе уыцы чызг**

афтæ нæ зæгъ -ын мæнæ æвзæр у гъе уыцы чызг

so NEG say PRS.1SG there,that.is bad be.PRS.3SG well that girl

æмæ йæ ма ракур , фæлæ , зæгъын , йер

æмæ =йæ ма ра- кур -*0 фæлæ зæгъ -ын йер

and =3SG.ENCL.GEN NEG PV ask IMP.2SG but say PRS.1SG now

мæ	хæдзар	ирон	хæдзар	у	,	æмæ	хъуамæ	иронау
мæ=	хæдзар	ирон	хæдзар	у		æмæ	хъуамæ	ирон -ау
POSS.1SG=	house	Ossetic	house	be.PRS.3SG		and	must	Ossetic EQU

дзурон	мæ	бинонты	астæу	.
дзур -он	мæ=	бинон -т -ы	астæу	
talk SBJV.1SG	POSS.1SG=	family PL GEN	between	

I am not saying that this girl is bad and do not marry her, but, I say, my house is an Ossetian house, and I must speak Ossetic in my family.

45.2	Æмæ	йер	иуцасдæр	рацыди		æмæ	уæддæр	...	сæ	кой
	æмæ	йер	иу цасдæр	ра- цыд -и		æмæ	уæддæр		сæ=	кой
	and	now	one a.few	PV go PST.INTR.3SG		and	still		POSS.3PL=	mention

кæнынц	,	сæ	хъуыддаг	кæнынц	дарддæр	,	æмæ	уæд
кæн -ынц		сæ=	хъуыддаг	кæн -ынц	дард -дæр		æмæ	уæд
do PRS.3PL		POSS.3PL=	business	do PRS.3PL	distant COMPAR		and	then

ницыуал	загътон	.
ницы уал	загът -он	
nothing more	say PST.TR.1SG	

And some time passed and nevertheless... they continue as before, and this time I didn't say anything.

45.3	Æмæ	хорз	æмæ	ницы	загътон	.
	æмæ	хорз	æмæ	ницы	загът -он	
	and	good	and	nothing	say PST.TR.1SG	

And it is good that I said nothing.

46	Зангиева	Алла	:	Хорз	чындз	ын		рауадис	.
	Зангиева	Алла		хорз	чындз	=ын		ра- уад -ис	
	Zagnieva			good	bride	=3SG.ENCL.DAT		PV jump PST.INTR.3SG	

She turned out to be a good daughter-in-law.

47.1	Хабалова	Земфира	:	Æмæ	,	дам	,	мæ	æрбадын
	Хабалова	Земфира		Æмæ		=дам		=мæ	æр- бад -ын
	Khabalova	Zemfira		and		=CIT		=1SG.ENCL.GEN	PV sit INF

кодта	,	æмæ	,	дам	,	мын	афтæ	зæггы	,
код -т -а		æмæ		=дам		=мын	афтæ	зæгъ -ы	
do TR PST.TR.3SG		and		=CIT		=1SG.ENCL.DAT	so	say PRS.3SG	

persuade

байхъус-ма	мæм	.
	=мæм	
	=1SG.ENCL.ALL	

And he made me sit and tells me: listen to me.

47.2 **Мæ** **мад** **цыфæнды** **куы** **зæгъа** , **уæддæр**
 мæ= мад цы фæнд -ы куы зæгъ -а уæддæр
 POSS.1SG= mother what want PRS.3SG if say SBJV.3SG still

уыдзæни **раст** **кæддæриддæр** .
 уы -дзæни раст кæд -дæриддæр
 be FUT.3SG true when ever
 whenever

Whatever my mother says, she will be right anyway.

47.3 **Æз** **мæ** **мады** **никуы** **аппардзынæн** .
 æз мæ= мад -ы никуы а- ппар -дзынæн
 I POSS.1SG= mother GEN nowhere PV throw FUT.1SG

I will not put my mother anywhere.

48.1 **Ну** , **æмæ** **йæ** , **æвæццæгæн** , **уарзы** **йæ** ,
 ну æмæ =йæ æвæццæгæн уарз -ы =йæ
 well and =3SG.ENCL.GEN maybe love PRS.3SG =3SG.ENCL.GEN

æмæ **тынг** **хорз** **у** , **ницы** **дзы** **зæгъдзынæн** .
 æмæ тынг хорз у ницы =дзы зæгъ -дзынæн
 and very good be.PRS.3SG nothing =3SG.ENCL.ABL say FUT.1SG

Well, she probably loves him, and she is very nice, I can't say anything bad about her.

48.2 **Аллæйæн** **дæр** **афтæ** **фæзæгъын** , **Хуыцау** **хорз** , **æмæ**
 Аллæ -йæн =дæр афтæ фæ- зæгъ -ын Хуыцау хорз æмæ
 Alla DAT =PTCL so PV say PRS.1SG god good and

дарддæр **мæ** **дзых** **не** , **схæлиу** **кодтон** .
 дард -дæр мæ= дзых не с- хæлиу код -т -он
 distant COMPAR POSS.1SG= mouth NEG PV opened do TR PST.TR.1SG

And I always tell Alla, thank God I didn't say anything else.

48.3 **Афтæтæ** .
 афтæ -тæ
 so PL

So it goes.

49.1 **Зангиева** **Алла** : **Æмæ** **уже** **ссæдз** **азы** **цæрынц** .
 Зангиева Алла Æмæ уже ссæдз аз -ы цæр -ынц
 Zagnieva and already twenty year GEN live PRS.3PL

And they have been living together for twenty years now.

49.2 **Уже** **сæ** **лæппу** **йеды** ... **Военный** **институты** **ахуыр**
 уже сæ= лæппу йед -ы Военный институт -ы ахуыр
 already POSS.3PL= boy HES INESS military institute INESS study

кæны

кæн -ы

do PRS.3SG

study

Their son is already in what... in a military institute he is studying.

49.3 Йæ внук
йæ= внук
POSS.3SG= grandson

Her grandson.

50.1 Хабалова Земфира : Рязаны
Хабалова Земфира Рязан -ы
Khabalova Zemfira Ryazan INESS

In Ryazan.

50.2 Военно - юридическая академия там .

There is a military-judicial academy there.

50.3 Æмæ гъе уым ахуыр кæны уыцы лæппу .
æмæ гъе уым ахуыр кæн -ы уыцы лæппу
and well DemDist.IN study do PRS.3SG that boy
study

And he studies over there, that boy.

50.4 Æмæ уый дæр афтæ фæзæгъы , йæ мадæн
æмæ уый =дæр афтæ фæ- зæгъ -ы йæ= мад -æн
and DemDist.NOM =PTCL so PV say PRS.3SG POSS.3SG= mother DAT

афтæ фæзæгъы , иронау дзур , сахуыр кæн
афтæ фæ- зæгъ -ы ирон -ау дзур -*0 с- ахуыр кæн -*0
so PV say PRS.3SG Ossetic EQU talk IMP.2SG PV study do IMP.2SG
study

иронау , ирон хæдзары цæрыс , æмæ иронау дзур
ирон -ау ирон хæдзар -ы цæр -ыс æмæ ирон -ау дзур -*0
Ossetic EQU Ossetic house INESS live PRS.2SG and Ossetic EQU talk IMP.2SG

And he also says so, he tells his mother: speak Ossetic, learn Ossetic, you live in an Ossetian house, then speak Ossetic.

51 Мадина : Нæма сахуыр и ?
Мадина нæма с- ахуыр и
not.yet PV study EXST

She has not yet learned?

52 Зангиева Алла : Æмбаргæ кæны , фæлæ ...
Зангиева Алла æмбар -гæ кæн -ы фæлæ
Zagnieva understand CONV do PRS.3SG but

She understands, but...

53 **Хабалова Земфира** : **Фæлæ дзургæ** **нæ кæны** .
Хабалова Земфира фæлæ дзур -гæ нæ кæн -ы
Khabalova Zemfira but talk CONV NEG do PRS.3SG

She understands, but...

54.1 **Зангиева Алла** : ... **нæ уæнды** .
Зангиева Алла нæ уæнд -ы
Zagnieva NEG dare PRS.3SG

...she is shy.

54.2 **О** , **раст куы нæ зæгъон** , **æнæуый** **та**
о раст куы нæ зæгъ -он æнæ= уый =та
yes true if NEG say SBJV.1SG without= DemDist.NOM =CONTR

алцыдæр æмбары .
алцыдæр æмбар -ы
everything know PRS.3SG

Yes, what if I say something incorrectly, but otherwise she understands everything.

55.1 **Хабалова Земфира** : **Æмæ ардæм куы рцæуы** , **уæд ... Йер**
Хабалова Земфира Æмæ ардæм куы р- цæу -ы уæд йер
Khabalova Zemfira and here when PV go PRS.3SG then now

йемæ искуыдæм куы ацæуы , **уæлæрдæм** , **центрырдæм** ,
йемæ искуыдæм куы а- цæу -ы уæлæ -рдæм центр -ырæм
3SG.COMIT to somewhere when PV go PRS.3SG top DIR center DIR

уæддæр афтæ фæкæны , **уырыссагау нæ дзуры** .
уæддæр афтæ фæ- кæн -ы уырыссаг -ау нæ дзур -ы
still so PV do PRS.3SG Russian EQU NEG talk PRS.3SG

And when he comes, then... When he goes with her somewhere, in the direction of the centre, he also doesn't speak Russian.

55.2 **Уырыссагау ма дзур** , **куыд нæ йæ**
уырыссаг -ау ма дзур -*0 куыд нæ =йæ
Russian EQU NEG talk IMP.2SG in.order.that NEG =3SG.ENCL.GEN

базоной , **мæ мад ирон нæу** , **уый** .
ба- зон -ой мæ= мад ирон нæ у уый
PV know SBJV.3PL POSS.1SG= mother Ossetic NEG be.PRS.3SG DemDist.NOM

Don't speak Russian, so that people do not know that my mother is not Ossetian.

56.1 **Дæлейæ йедæй куы сдзуры** , **йæ академийæ** ,
дæлейæ йед -æй куы с- дзур -ы йæ= академи -йæ
from.down HES ABL when PV talk PRS.3SG POSS.3SG= academy ABL

уæддæр афтæ фæкæны , иронау фæдзуры : « Ба , куыд
уæддæр афтæ фæ- кæн -ы ирон -ау фæ- дзур -ы ба куыд
still so PV do PRS.3SG Ossetic EQU PV talk PRS.3SG eh how

дæ ?
дæ
be.PRS.2SG

From there, from whatever, when he calls, from his academy, then he also does so, speaks in Ossetic: "Hey, how are you?"

56.2 Сыхы цы хабæрттæ и ?».
сых -ы цы хабæр -ттæ и
block INESS what news PL EXST

What's new on our street?

56.3 Цы хабæрттæ дзы уа йер нæ сыхы !
цы хабæр -ттæ -æ =дзы уа йер нæ сых -ы
what news PL NOM =3SG.ENCL.INESS be.SBJV.3SG now NEG block INESS

What news must there be on our street!

56.4 Зæронд адæм стæм , æмæ зæронд хабæрттæ дæр .
зæронд адæм стæм æмæ зæронд хабæр -ттæ =дæр
old people be.1PL and old news PL =PTCL

We are old people, and all our news are old.

56.5 Ахæм хабæрттæ .
ахæм хабæр -ттæ
such news PL

So it goes.

56.6 Ну , зæронд ... Раздæр-иу куыддæтæ кодтой , æртæккæ
ну зæронд раз -дæр =иу куыддæтæ код -т -ой æртæккæ
well old front COMPAR =ITER how do TR PST.TR.3PL now
before

, конечно , афтæ нал кæнынц , раздæр мæнæ ...
конечно афтæ нал кæн -ынц раз -дæр мæнæ
of course so no.longer do PRS.3PL front COMPAR there,that.is
before

Well, old... Like they used to do before, now, of course, they no longer do so, but before...

57.1 Йер-иу чындзæхсæвтæм , йе ... уæд уыйбæрц æхцатæ чи
йер =иу чындз æхсæв -т -æм йе уæд уый бæрц æхца -тæ чи
now =ITER bride night PL ALL or then DemDist quantity money PL who
wedding

хаста , уæд-иу кæм æртæ чъирийы скодтой ,
хаст -а уæд =иу кæм æртæ чъири -йы с- код -т -ой
carry PST.TR.3SG then =ITER where three cake GEN PV do TR PST.TR.3PL

But as for now...

60.1 **Мадина** : **Куыд-иу** **уыди** , **цæмæй-иу** **байдыдта**
 Мадина куыд =иу уыд -и ба- йдыд -т -а
 Madina how =ITER be PST.INTR.3SG PV begin TR PST.TR.3SG

чындзæхсæв ?

чындз æхсæв

bride night

wedding

How did it happen, from what did the wedding begin?

60.2 **Мæнæ** **уыдзæн** , **зæгъгæ** , **минæвæрттæ-иу**
 мæнæ уы -дзæн зæгъ -гæ минæвæр -тт -æ - =иу
 there,that.is be FUT.3SG say CONV messenger PL NOM =ITER

арвыстой , **нæ** ?

а- рвыст -ой нæ

PV send PST.TR.3PL NEG

"There, it will be", and they sent messengers, right?

61.1 **Хабалова** **Земфира** : **О** , **минæвæрттæ-иу** **арвыстой**
 Хабалова Земфира о минæвæр -тт -æ - =иу а- рвыст -ой
 Khabalova Zemfira yes messenger PL NOM =ITER PV send PST.TR.3PL

Yes, they sent messengers.

61.2 **Фыццаг** **хатт-иу** **æрбацыдысты** , **стæй** **та-иу** **уæд** **иу**
 фыццаг хатт =иу æрба- цыд -ысты стæй =та =иу уæд иу
 first time =ITER PV go PST.INTR.3PL then =CONTR =ITER then one

къуырийы **фæстæ** **мæнæ** ... **Стæй-иу** **уæд** **раздæр** **йед**
 къуыри -йы фæстæ мæнæ стæй =иу уæд раздæр йед
 week GEN after there,that.is then =ITER then in.the.beginning HES
 DISC

кодтой ... **Хæдзармæ-иу** **цыдысты** ... **лæппу-иу** ... **Йер**
 код -т -ой хæдзар -мæ =иу цыд -ысты лæппу - иу йер
 do TR PST.TR.3PL house ALL =ITER go PST.INTR.3PL boy one now

, **наприме** , **чызгмæ** **æрбарвыста** **минæвæрттæ** **лæппу** , **уæд-иу**
 напимер чызг -мæ æрба- рвыст -а минæвæр -ттæ лæппу уæд =иу
 for example girl ALL PV send PST.TR.3SG messenger PL boy then =ITER

загътой , **мæнæ** **иу** **къуырийы** **фæстæ** **уæм** **хæдзар**
 загът -ой мæнæ иу къуыри -йы фæстæ =уæм хæдзар
 say PST.TR.3PL there,that.is one week GEN after =2PL.ENCL.ALL house

уынаг **бацæудзыстæм** .

уын -æг ба- цæу -дзыстæм

see PTCP.PRS PV go FUT.1PL

For the first time they came, and then in a week... And also before they used to do... They used to go to the house... the boy... Well, for example, a boy sent messengers to a girl, and they said, in one week we will come to

you to examine the house.

62 **Зангиева Алла : Чызджы хæдзарæй .**
Зангиева Алла чыздж -ы хæдзар -æй
Zagnieva girl GEN house ABL

From the girl's house.

63 **Хабалова Земфира : Нæа , лæппуйы хæдзармæ , чызг кæдæм**
Хабалова Земфира нæа лæппу -йы хæдзар -мæ чызг кæдæм
Khabalova Zemfira NEG boy GEN house ALL girl where

цыди ...
цыд -и
go PST.INTR.3SG

No, to the boy's house, where the girl was going to...

64 **Зангиева Алла : Омæ , чызджы хæдзарæй .**
Зангиева Алла омæ чыздж -ы хæдзар -æй
Zagnieva well girl GEN house ABL

Well, from the girl's house.

65.1 **Хабалова Земфира : Чызджы хæдзарæй-иу ацыдаиккой**
Хабалова Земфира чыздж -ы а- цыд -аиккой
Khabalova Zemfira girl GEN PV go CNTRF.3PL

иу-цалдæр мыггаджы хистæртæ .
иу - цал -дæр мыггадж -ы хистæр -тæ
approximately how.many INDEF clan GEN elder PL

From the girl's house there used to go several older people from the same clan.

65.2 **Æмæ , естественно , хæдзармæ æрбацыдысты , ома ,**
æмæ естественно хæдзар -мæ æрба- цыд -ысты ома
and of course house ALL PV go PST.INTR.3PL that is to say

нæ чызджы кæдæм дæттæм .
нæ чыздж -ы кæдæм дæт -т =æм
NEG girl GEN where water PL =3SG.ENCL.ALL

And, of course, went to the house, well, where are we giving the girl.

66.1 **Стæй уже дыккаг хатт æрбарвыстой , ну , уже результат ...**
стæй уже дыккаг хатт æрба- рвыст -ой ну уже результат
then already second time PV send PST.TR.3PL well already result

хæдзар фæдтой , æмæ .
хæдзар фæд -т -ой æмæ
house PV+see TR PST.TR.3PL and

Then again for the second time they sent messengers, well, the result already... they have already looked at the house.

66.2 **Стæй æртыккаг хатт уже бафидыдтой æмæ**
 стæй æртыккаг хатт уже ба- фидыд -т -ой æмæ
 then third time already PV make.agreement.of.marriage TR PST.TR.3PL and

баныхас кодтой
 ба- ныхас код -т -ой
 PV word do TR PST.TR.3PL
 make an agreement

And then again for the third time they agreed.

66.3 **Чындзхæсджытæ ацыдысты æмæ чындз**
 чындз хæс -дж -ыт -æ а- цыд -ысты æмæ чындз
 bride carry PTCP.PRS PL NOM PV go PST.INTR.3PL and bride
 person taking the bride

æрбахастой
 æрба- хаст -ой
 PV carry PST.TR.3PL

The escort came and took the bride.

66.4 **Афтæтæ**
 афтæ -т -æ
 so PL NOM

So it went.

67 **Мадина : Ам рагæй цæрут , ацы сыхы ?**
 Мадина ам рагæй цæр -ут ацы сых -ы
 Madina DemProx.IN for a long time live PRS.2PL DemProx block INESS
 here

Have you been living for a long time here, on this street?

68.1 **Хабалова Земфира : О , рагæй , гуыргæ дæр ам**
 Хабалова Земфира о рагæй гуыр -гæ =дæр ам
 Khabalova Zemfira yes for a long time be.born CONV =PTCL DemProx.IN
 here

ракодтон
 ра- код -т -он
 PV do TR PST.TR.1SG

Yes, for a long time, I was born here too.

68.2 **О , рагæй**
 о рагæй
 yes for a long time

Yes, a long time ago.

68.3 **Ну , уыйфæстæ горæты цардтæн , фæлæ та**
 ну уый фæстæ горæт -ы цард -тæн фæлæ =та
 well DemDist.GEN after town INESS live PST.INTR.1SG but =CONTR

мәнә	мә	мад	...	Мә	хотә	моймә	куы
мәнә	мә=	мад		мә=	хо -тә	мой -мә	куы
there,that.is	POSS.1SG=	mother		POSS.1SG=	sister PL	husband ALL	when

ацыдысты		уәд	мә	мад	зәронд	нә	уыди	
а- цыд -ысты		уәд	мә=	мад	зәронд	нә	уыд -и	
PV go PST.INTR.3PL		then	POSS.1SG=	mother	old	NEG	be PST.INTR.3SG	

әмә	иунәгәй	цард		әмә	йемә	цардтән
әмә	иунәг -әй	цард -*0		әмә	йемә	цард -тән
and	single ABL	live PST.INTR.3SG		and	3SG.COMIT	live PST.INTR.1SG

ам
 ам
 DemProx.IN
 here

Well, afterwards I lived in the city, and then again... well, my mother... When my sisters married, my mother was old and lived alone, and I lived here with her.

69.1	Зангиева Алла	:	Йә	мад	мәнә	...	авд	мәйы
	Зангиева Алла		йә=	мад	мәнә		авд	мәй -ы
	Zagnieva		POSS.3SG=	mother	there,that.is		seven	month GEN

йыл	цауы		куы	амарди		уәд
=йыл	цау -ы		куы	а- мард -и		уәд
=3SG.ENCL.SUPER	go PRS.3SG		when	PV die PST.INTR.3SG		then

Her mother well... Seven months have passed since she died.

69.2	Әмә йәм	ай	касти		йә	цот
	әмә =йәм	ай	каст -и		йә=	цот
	and =3SG.ENCL.ALL	DemProx.NOM	look PST.INTR.3SG		POSS.3SG=	descendants

схьомыл	сты		они	уже	...	сәхәдәг	цәрынц
с- хьомыл	сты		они	уже		сә= хәдәг	цәр -ынц
PV grown-up	be.PRS.3PL		they	already		POSS.3PL= REFL	live PRS.3PL
	grow up						

әмә-иу	ай	уәд	уже	фәстәмә	әрцыди	
әмә =иу	ай	уәд	уже	фәстәмә	әр- цыд -и	
and =ITER	DemProx.NOM	then	already	back	PV go PST.INTR.3SG	

йә	мадмә	кәсынмә	
=йә	мад -мә	кәс -ын -мә	
=3SG.ENCL.GEN	mother ALL	look INF ALL	

And she looked after her, her children have already grown up, they already... they live on their own, and she came back at that time, in order to look after the mother.

70.1	Йә	ләг	амардис	әмә
	йә=	ләг	а- мард -ис	әмә
	POSS.3SG=	husband	PV die PST.INTR.3SG	and

Her husband died.

70.2 **Иннæ хотæ** , **иннæ дыууæ хойы** **лæгтимæ** ,
иннæ хо -тæ иннæ дыууæ хо -йы лæг -т -имæ
other sister PL other two sister GEN husband PL COMIT

бинонтимæ **цæрынц** , **фæлæ ай** **та** ... **Мад**
бинон -т -имæ цæр -ынц фæлæ ай =та мад
family PL COMIT live PRS.3PL but DemProx.NOM =CONTR mother

амæ **æрхауди** **кæсинагæй** , **æндæр чи ма**
а -мæ æр- хауд -и кæс -инаг -æй æндæр чи =ма
DemProx ALL PV fall PST.INTR.3SG look PTCP.FUT ABL other who =yet

йæм ... **Лæппу** , **æфсымæр сын** **нæй** , **æмæ**
=йæм лæппу æфсымæр =сын нæй æмæ
=3SG.ENCL.ALL boy brother =3PL.ENCL.DAT EXST.NEG and

уый **тыххæй** , **уымæ** **гæсгæ** , **амæн**
уый тыххæй уы -мæ гæсгæ ам -æн
DemDist.GEN for DemDist ALL in accordance with DemProx DAT

бахъуыди **æрцæуын** , **цæмæй йæ** **мадмæ**
ба- хъуыд -и æр- цæу -ын цæмæй йæ= мад -мæ
PV be.necessary PST.INTR.3SG PV go INF in.order.to POSS.3SG= mother ALL

кæса .
кæс -а
look SBJV.3SG

Other sisters, the other two sisters with their husbands, they live with their families, and she... Looking after the mother was her duty, who else would after her... They don't have a boy, a brother, and because of this she had to come in order to look after the mother.

71.1 **Хабалова Земфира : Афтæтæ** .
Хабалова Земфира афтæ -тæ
Khabalova Zemfira so PL

So it goes.

71.2 **Цы ма уын** **радзурæм** ?
цы =ма =уын ра- дзур -æм
what =yet =2PL.ENCL.DAT PV talk SBJV.1PL

What else can we tell you?

72 **Мадина : Æмæ кæм куыстай** **горæты** ?
Мадина Æмæ кæм куыст -ай горæт -ы
and where do PST.TR.2SG town INESS

And where did you work in the city?

73.1 **Хабалова Земфира : ОЗАТЭ-йы куыстон** .
 Хабалова Земфира ОЗАТЭ -йы куыст -он
 Khabalova Zemfira INESS work PST.TR.1SG

OZATE - Ossetian factory of automobile and tractor electronic equipment.

I worked at OZATE.

73.2 **ОЗАТЭ** .

OZATE.

73.3 **Бирæ фæкуыстон уым** .
 бирæ фæ- куыст -он уым
 a.lot.of PV work PST.TR.1SG DemDist.IN

I worked there for a long time.

73.4 **Мæ трудовойы ну фыст йеддæмæ ницы и , ОЗАТЭ**
 мæ= трудовой -ы ну фыст йеддæмæ ницы и
 POSS.1SG= INESS one write.PART.PST besides nothing EXST

– **поступила и ... пенсионы дæр уырдыгæй рацыдтæн** .
 поступила и пенси -йы =дæр уырдыгæй ра- цыд -тæн
 I enrolled and pension INESS =PTCL from.there PV go PST.INTR.1SG
 on retirement

In my employment record book there is nothing but one record, OZATE - I enrolled there and... I retired from there too.

74 **Мадина : Уæдæ дзы ну-цал азы фæкуыстай**
 Мадина уæдæ =дзы ну цал аз -ы фæ- куыст -ай
 so =3SG.ENCL.INESS one how.many year GEN PV work PST.TR.2SG

?

For how many years have you worked there then?

75 **Хабалова Земфира : Тридцать пять** .
 Хабалова Земфира Тридцать пять
 Khabalova Zemfira thirty five

Thirty five.

76 **Мадина : Æртын фондз азы** .
 Мадина æртын фондз аз -ы
 Madina thirty five year GEN

Thirty five.

77 **Хабалова Земфира : Æртын фондз** .
 Хабалова Земфира æртын фондз
 Khabalova Zemfira thirty five

Thirty five.

78 **Мадина : Стыр завод уыди , нæ , раздæр ?**
 Мадина стыр завод уыд -и нæ раздæр
 Madina big factory be PST.INTR.3SG NEG in.the.beginning

It used to be a large factory before, didn't it?

79.1 **Хабалова Земфира** : **О** , **стыр завод уыди** .
 Хабалова Земфира о стыр завод уыд -и
 Khabalova Zemfira yes big factory be PST.INTR.3SG

Yes, it was a large factory.

79.2 **Цыппар мины дзы уыди кусджытæ**
 цыппар мин -ы =дзы уыд -и кус -дж -ытæ
 four thousand GEN =3SG.ENCL.INESS be PST.INTR.3SG work PTCP.PRS PL
 worker

раздæр .
 раздæр
 earlier

There were four thousand workers there before.

80 **Олег** : **Нал кусы** ?
 Олег нал кус -ы
 no.longer work PRS.3SG

It is no longer functioning?

81 **Хабалова Земфира** : **Нæа** .
 Хабалова Земфира нæа
 Khabalova Zemfira NEG

No.

82 **Зангиева Алла** : **Уæлæ « Арктика » кæм и** , **гъе уым** .
 Зангиева Алла уæлæ Арктика кæм и къе уым
 Zagnieva there above Arctica where EXST well DemDist.IN

"Arctica" is a shopping mall in Vladikavkaz.

Where "Arctica" is now.

83 **Хабалова Земфира** : **« Арктика » кæм и** , **« Арктикаæ », къе**
 Хабалова Земфира Арктика кæм и Арктикаæ къе
 Khabalova Zemfira Arctica where EXST Arctica well

уый нæ заводы территорийыл и , **« Арктика »** ,
 уый нæ= завод -ы территори -йыл и Арктика
 DemDist.NOM POSS.1PL= factory GEN territory SUPER EXST Arctica

уый заводы уыди .
 уый завод -ы уыд -и
 DemDist.NOM factory GEN be PST.INTR.3SG

Where "Arctica" is now, it is on our territory, "Arctica", it used to belong to the factory.

84 **Мадина** : **А** , **уый дæр сымах уыди** , **нæ** ?
 Мадина А уый =дæр сымах уыд -и нæ
 Madina oh DemDist.NOM =PTCL we.GEN be PST.INTR.3SG NEG

Oh, so it was yours too, wasn't it?

85 **Зангиева Алла** : **О** , **уыдоны** **территори** ... **ОЗАТЭ-йы** **территори**
 Зангиева Алла о уыдон -ы territori OZATЭ -йы territori
 Zagnieva yes DemDist.PL GEN territory INESS territory

уыди **уый** **дæр** .
 уыд -и уый =дæр
 be PST.INTR.3SG DemDist.NOM =PTCL

Yes, their territory... It was also the territory of OZATE.

86 **Хабалова Земфира** : **Хорз завод уыди** **йæ** **рæстæджы**
 Хабалова Земфира хорз завод уыд -и йæ= рæстæдж -ы
 Khabalova Zemfira good factory be PST.INTR.3SG POSS.3SG= time INESS

It was a good factory in its time.

87.1 **Зангиева Алла** : **Советский власть хорз уыдис** , **фæлæ**
 Зангиева Алла Советский власть хорз уыд -ис фæлæ
 Zagnieva Soviet power good be PST.INTR.3SG but

дзы **алцы** **халын** **нæ** **хъуыдис** , **цыдæр**
 =дзы алцы хал -ын нæ хъуыд -ис цы -дæр
 =3SG.ENCL.INESS everything break INF NEG be.necessary PST.INTR.3SG what INDEF

дзы **ныуадзын** **хъуыдис** .
 =дзы ныу- уадз -ын хъуыд -ис
 =3SG.ENCL.INESS PV let.go INF be.necessary PST.INTR.3SG

The Soviet government was good, but they shouldn't have changed (broken) everything in it, something should have been retained.

87.2 **Алцæмæй** **æххæст нæ уыди** , **фæлæ йæ**
 алцæмæй æххæст нæ уыд -и фæлæ =йæ
 everything.ABL full NEG be PST.INTR.3SG but =3SG.ENCL.GEN

æгæр **фехæлдтой** .
 æгæр фе- хæлд -т -ой
 too (much) PV break TR PST.TR.3PL

It was not perfect, but they ruined everything too much.

87.3 **Уæд æй** **не** **мбæрстам** , **хорз цард**
 уæд =æй не мбæрст -ам хорз цард
 then =3SG.ENCL.GEN NEG understand PST.TR.1PL good life

уыди , **уый** .
 уыд -и уый
 be PST.INTR.3SG DemDist.NOM

Back then we didn't understand that life was good.

87.4 Цыдæртæ дзы хъуыди уадзын ,
 цы -дæр -т -æ =дзы хъуыд -и уадз -ын
 what INDEF PL NOM =3SG.ENCL.INESS be.necessary PST.INTR.3SG leave INF

цыдæртæ та дзы нæ хъуыди
 цы -дæр -т -æ =та =дзы нæ хъуыд -и
 what INDEF PL NOM =CONTR =3SG.ENCL.INESS NEG be.necessary PST.INTR.3SG

æвæццагæн .
 æвæццагæн
 maybe

Something should have been retained, and something should not have been, maybe.

87.5 Фæлæ æгæр фехæлдтой .
 фæлæ æгæр фе- хæлд -т -ой
 but too (much) PV break TR PST.TR.3PL

But they have destroyed too much.

88 13 . 28

89 Мадина : Уыдæттæ йедтæ ныр тæккæ куы кусиккой ,
 Мадина уыдæ -ттæ йед -тæ ныр тæккæ куы кус -иккой
 DemDist.PL PL HES PL now exactly if work OPT.3PL

адæмæн дæр – кусæн бынæттæ .
 адæм -æн =дæр кус -æн бынæт -тæ
 people DAT =PTCL work INF2 place PL

If all of this worked now, people would have had employment.

90.1 Зангиева Алла : О , фæлæ махмæ чи хъусы ?
 Зангиева Алла о фæлæ махмæ чи хъус -ы
 Zagnieva yes but we.ALL who listen PRS.3SG

Yes, but who listens to us?

90.2 Главный – кусæн бынæттæ у , адæм , мæнæ
 главный кус -æн бынæт -тæ у адæм мæнæ
 the most important work INF2 place PL be.PRS.3SG people there,that.is

молодежь куы фæвæййынц скъолатæ ...
 молодежь куы фæ- вæйй -ынц скъола -тæ
 young people when PV happen PRS.3PL school PL
 finish

The most important thing is employment for people, well, when young people finish school...

91.1 Хабалова Земфира : Æмæ-иу нæ йеды ... Сабаты
 Хабалова Земфира æмæ =иу нæ= йед -ы сабат -ы
 Khabalova Zemfira and =ITER POSS.1PL= HES INESS Saturday INESS

93.2 Афгæ рауади

афгæ ра- уад -и
so PV come out PST.INTR.3SG

And so it happened.

94 Зангиева Алла : Бæстæ иннæрдæм аивта
Зангиева Алла бæстæ иннæ -рдæм ивт -а
Zagnieva Alla world other DIR change PST.TR.3SG

Zangieva Alla: The world has turned upside down.

95 Хабалова Земфира : Вот так .

So it is.

96 Олег : Æвæццагæн , цыдæр историтæ уæм дæ
Олег æвæццагæн цы -дæр истори -т -æ уæм дæ=
Oleg maybe what INDEF story PL NOM be.SBJV.1PL POSS.2SG=

мады тыххæй , дæ бинонты тыххæй зонут
мад -ы тыххæй дæ= бинон -т -ы тыххæй зон -ут
mother GEN about POSS.2SG= family PL GEN about know PRS.2PL

Oleg: I guess you know some stories about your mother, your family.

97 Зангиева Алла : Йæ фыд хæсты баззаци ,
Зангиева Алла йæ= фыд хæст -ы ба- ззад -и
Zagnieva Alla POSS.3SG= father war INESS PV stay PST.INTR.3SG

ай гыццылæй баззаци , афтæмæй .
ай гыццыл -æй ба- ззад -и афтæмæй
DemProx.NOM small ABL PV stay PST.INTR.3SG so

Zangieva Alla: Her father hadn't returned from the war, when she was young.

98.1 Хабалова Земфира : Мæ фыд хæсты баззаци ,
Хабалова Земфира Мæ фыд хæст -ы ба- ззад -и
Khabalova Zemfira and father war INESS PV stay PST.INTR.3SG

зонгæ дæр æй нæ кæнын æз .
зон -гæ =дæр =æй нæ кæн -ын æз
know CONV =PTCL =3SG.ENCL.GEN NEG do PRS.1SG I

Khabalova Zemfira: My father didn't come back from the war, I did not even know him.

98.2 Мæ мад та почтæйы хицауæй куыста уæд
мæ= мад =та почтæ -йы хицау -æй куыст -а уæд
POSS.1SG= mother =CONTR post office GEN master ABL work PST.TR.3SG then

хæсты рæстæджы .
хæст -ы рæстæдж -ы
war GEN time INESS

My mother worked then, during the war, as a chief of the post office.

98.3 **Æмæ нæм** , **мæ фыд куы нæ уал**
 Æмæ =нæм мæ= фыд куы нæ уал
 and =1PL.ENCL.ALL POSS.1SG= father when NEG more

ссыди хæстæй , **уæд мæ мады цæгатмæ**
 ссыд -и хæст -æй уæд мæ= мад -ы цæгат -мæ
 climb.up PST.INTR.3SG war ABL then POSS.1SG= mother GEN wife's relatives ALL

бацыдыстæм , **æмæ уым цардыстæм** – **мæ мад** ,
 ба- цыд -ыстæм æмæ уым цард -ыстæм мæ= мад
 PV go PST.INTR.1PL and DemDist.IN live PST.INTR.1PL POSS.1SG= mother

мæ мады мад æмæ æз .
 мæ= мад -ы мад æмæ æз
 POSS.1SG= mother GEN mother and I

And we, when my father didn't return from the war, we went to my mother's family, and we lived there - my mother, my grandmother and me.

99.1 **Æмæ немцы куы** ' **рбацыдысты Алагирмæ** , **уæд мах**
 Æмæ немцы куы рба- цыд -ысты Алагир -мæ уæд мах
 and German when PV go PST.INTR.3PL Alagir ALL then we.NOM

хæдзары æрцардысты .
 хæдзар -ы æр- цард -ысты
 house INESS PV live PST.INTR.3PL

When the Germans came to Alagir, they settle at our home.

99.2 **Æмæ нæ нæ сыхæгтæм**
 Æмæ =нæ нæ= сыхæг -т =æм
 and =1PL.ENCL.GEN POSS.1PL= neighbour PL =3SG.ENCL.ALL

атардтой .
 а- тард -т -ой
 PV chase TR PST.TR.3PL

And they drove us to our neighbors.

99.3 **Æмæ мах уым царæм** , **æмæ мæ мады мад**
 Æмæ мах уым цар -æм æмæ мæ= мад -ы мад
 and we.NOM DemDist.IN live PRS.1PL and POSS.1SG= mother GEN mother

, **хъуг нæм уыди** , **æмæ хъуг скъæты баст**
 хъуг =нæм уыд -и æмæ хъуг скъæт -ы баст
 cow =1PL.ENCL.ALL be PST.INTR.3SG and cow cattleshed GEN bind.PART.PST

уыд , **æмæ-иу æм райсомæй æрбацæйцыди** ,
 уыд æмæ =иу =æм райсом -æй æрба- цæй- цыд -и
 see and =ITER =3SG.ENCL.ALL morning ABL PV PV go PST.INTR.3SG

хæринаг ын	радтон	, зæгъгæ
хæринаг =ын	рад -т -он	зæгъ -гæ
food =3SG.ENCL.DAT	give.PFV PL PST.TR.1SG	say CONV

We lived there, and my grandmother, we had a cow, and the cow was tied in the barn, and my grandmother went to her every morning to feed her, they say.

100.1 Æмæ нын	йед уыди	... верандæгонд афтæ
Æмæ =нын	йед уыд -и	верандæ гонд афтæ
and =1PL.ENCL.DAT	HES be PST.INTR.3SG	so

And we had ... something like veranda.

100.2 Верандæ æмæ комнæттæ-комнæттæ	, æмæ верандæйы
верандæ æмæ комнæт -т -æ - комнæт -т -æ	æмæ верандæ -йы
verandah and room PL NOM room PL NOM	and verandah GEN

немыцаг лæууы	, æмæ йæм æй
немыц -аг лæуу -ы	æмæ =йæм =æй
German SUF stand PRS.3SG	and =3SG.ENCL.ALL =3SG.ENCL.GEN

ныддардта	топп : « Бабуля , бух-бух »	– афтæ
ныд- дард -т -а	топп Бабуля бух-бух	афтæ
PV hold,keep TR PST.TR.3SG	gun	so

йын	кæны
=йын	кæн -ы
=3SG.ENCL.DAT	do PRS.3SG

Veranda and rooms, and at the veranda there was a German once, and he pointed to her by the chattergun: "Granny, bang-bang!". So he did.

100.3 Ай дæр æм йæ къухтæ афтæ
ай =дæр =æм йæ= къух -т -æ афтæ
DemProx.NOM =PTCL =3SG.ENCL.ALL POSS.3SG= hand PL NOM so

скодта	: « Пух-пух !».
с- код -т -а	
PV do TR PST.TR.3SG	

And she just put her hands in the same way: "Pooh-Pooh."

100.4 Æмæ-иу бацыди æмæ-иу йæ хъугæн хæринаг
æмæ =иу ба- цыд -и æмæ =иу йæ= хъуг -æн хæринаг
and =ITER PV go PST.INTR.3SG and =ITER POSS.3SG= cow DAT food

радта	, æмæ-иу уæд ...
рад -т -а æмæ =иу уæд	
give.PFV TR PST.TR.3SG and =ITER then	

And she came, feed the cow, and then ...

101.1 **Уый** **фæстæ** **уже** **нæхиуæттæ** **куы**
уый фæстæ уже нæ= хиуæ -тт -æ куы
DemDist.NOM after already POSS.1PL= one's relations PL NOM when

бабырстой , **æмæ** **уже** **лидзгæ** **куы** **кодтой** , **уæд**
ба- бырст -ой æмæ уже лидз -гæ куы код -т -ой уæд
PV break in PST.TR.3PL and already run CONV when do TR PST.TR.3PL then

сæ **йед** **баззаци** ... **медный** **таз** , **медный** , **медный**
=сæ йед ба- ззад -и медный таз медный медный
=3PL.ENCL.GEN HES PV stay PST.INTR.3SG basin

таз **был** .
таз был
basin

And then when our troops advanced, and [the Germans] were already retreating, then left their ... copper basin, copper, copper basin there was.

101.2 **Æмæ** **ахæм** **йед** **уыдысты** , **æмæ** **йæм** **фæстæмæ**
Æмæ ахæм йед уыд -ысты æмæ =йæм фæстæмæ
and such HES be PST.INTR.3PL and =3SG.ENCL.ALL back

раздæхтысты .
р- аздæхт -ысты
PV return PST.INTR.3PL

And they were such.. that they returned for it.

101.3 **Йер** **гъе** **уыцы** ...
йер гъе уыцы
now well that

That was so...

102.1 **Лидзгæ** **кодтой** **йед** ... **немыц** , **уже** **сæ** ...
лидз -гæ код -т -ой йед немьц уже =сæ
run CONV do TR PST.TR.3PL HES German already =3PL.ENCL.GEN

махуæттæй **тæрсгæ** **кодтой** .
тæрс -гæ код -т -ой
fear CONV do TR PST.TR.3PL

They ran these ... the Germans, they have already... they were afraid of our troops.

102.2 **Æмæ** **гъе** **уыцы** **тазмæ** **æрбаздæхтысты** **фæстæмæ** .
Æмæ гъе уыцы таз -мæ æрба- здæхт -ысты фæстæмæ
and well that basin ALL PV turn PST.INTR.3PL back

And all the same they returned for this basin.

102.3 **Æмæ сын æй мæ мады мад**
 Æмæ =сын =æй мæ= мад -ы мад
 and =3PL.ENCL.DAT =3SG.ENCL.GEN POSS.1SG= mother GEN mother

бамбæхста æмæ сын æй нал
 ба- мбæхст -а æмæ =сын =æй нал
 PV hide PST.TR.3SG and =3PL.ENCL.DAT =3SG.ENCL.GEN no.longer

радта
 рад -т -а
 give.PFV TR PST.TR.3SG

And my grandmother hid it and never gave to them.

102.4 **Æрæгмæ-æрæгмæ дæр ма-иу нæм гъе уыцы таз**
 æрæгмæ - æрæгмæ =дæр =ма =иу =нæм гъе уыцы таз
 late late =PTCL =yet =ITER =1PL.ENCL.ALL well that basin

уыди
 уыд -и
 be PST.INTR.3SG

We had this basin some time ago.

102.5 Медный таз .
 Copper basin.

103.1 **Мадина : Æвæццагæн , хорз уыди , немыцаг**
 Мадина æвæццагæн хорз уыд -и немыц -аг
 Madina maybe good be PST.INTR.3SG German SUF

Medina: I think it was good, German [quality].

103.2 **Замманай** .
 замманай
 remarkable

Very good.

104 **Мадина : Цас дзы фесты ам** ,
 Мадина цас =дзы фе- сты ам
 Madina how.much =3SG.ENCL.INESS PV be.PRS.3PL DemProx.IN

Алагир , немыц ?
 Алагир -ы немыц
 Alagir INESS German

Madina: How long they were here in Alagir, the Germans?

105.1 **Хабалова Земфира : Бирæ нæ фесты** .
 Хабалова Земфира бирæ нæ фе- сты
 Khabalova Zemfira a.lot.of NEG PV be.PRS.3PL

Khabalova Zemfira: Not much time they spent here.

105.2 Уæлæ сæ ... Нæ йæ зонын .
уæлæ =сæ нæ =йæ зон -ын
there above =3PL.ENCL.GEN NEG =3SG.ENCL.GEN know PRS.1SG

Well... I do not know that.

106 Мадина : Иу-дыууæ мæйы , нæ ?
Мадина иу - дыууæ мæй -ы нæ
Madina approximately two month GEN PTCL

Madina: About two months.

107 Хабалова Земфира : Гыццыл уыдтæн æз , æмæ йæ ...
Хабалова Земфира гыццыл уыд -тæн æз æмæ =йæ
Khabalova Zemfira small be PST.INTR.1SG I and =3SG.ENCL.GEN

Khabalova Zemfira: I was a little, and ...

108 Мадина : Цас дыл цыдис ?
Мадина цас =дыл цыд -ис
Madina how.much =2SG.ENCL.SUPER go PST.INTR.3SG

Madina: How old were you?

109.1 Хабалова Земфира : Вот сорокового года я .

109.2 Вот так .

That's it.

110 Зангиева Алла : Скьоламæ нæма цыдтæ , нæ ?
Зангиева Алла скьола -мæ нæма цыд -тæ нæ
Zangieva Alla school ALL not.yet go PST.INTR.2SG PTCL

Zangieva Alla: You didn't go to school then, right?

111 Мадина : Æмæ-иу дæ мад ницы дзырдта ахæм ,
Мадина æмæ =иу дæ= мад ницы дзырд -т -а ахæм
Madina and =ITER POSS.2SG= mother nothing talk TR PST.TR.3SG such

немцы тыххæй ?
немыц -ы тыххæй
German GEN about

Madina: And did your mother tell you anything about the Germans?

112.1 Хабалова Земфира : Иу хатт сын ... Мæ
Хабалова Земфира Иу хатт =сын мæ=
Khabalova Zemfira one time =3PL.ENCL.DAT POSS.1SG=

мады-иу йед ... (16 . 40) Нæ дзаумæттæ
мад -ы =иу йед нæ= дзаумæ -тт -æ
mother GEN =ITER HES POSS.1PL= thing PL NOM

ныхс , **зæгъгæ-иу** **ын** **йед** ...
 ны- хс -*0 зæгъ -гæ =иу =ын йед
 PV wash IMP.2SG say CONV =ITER =3SG.ENCL.DAT HES

Бафтыдтой-иу **æй** , **нæ** **дзаумæттæ**
 ба- фтыд -т -ой =иу =æй нæ= дзаумæ -тт -æ
 PV reach TR PST.TR.3PL =ITER =3SG.ENCL.GEN POSS.1PL= thing PL NOM

нын **ныхс** .
 =нын ны- хс -*0
 =1PL.ENCL.DAT PV wash IMP.2SG

Khabalova Zemfira: Once... My mother was ... Wash the clothes, they say, our clothes, they made her... she was made to wash their clothes.

112.2 **Æмæ-иу** **сæ** **бельё** , **нижнее бельё** , **æмæ сын**
 æмæ =иу сæ= æмæ =сын
 and =ITER POSS.3PL= and =3PL.ENCL.DAT

æй ... **уаты** **нын** **йед** **уыди** ... **пец** ,
 =æй уат -ы =нын йед уыд -и пец
 =3SG.ENCL.GEN place INESS =1PL.ENCL.DAT HES be PST.INTR.3SG stove

сугæй **æндзаргæ** **пец** .
 суг -æй æндзар -гæ пец
 firewood ABL light a fire CONV stove

And their clothes, underwear, and she... in the room we had a stove, oven, which was stoked with firewood.

113 **Æмæ дзы** **мæнæ** **афтæ йедтæ** **байтыдта**
 Æмæ =дзы мæнæ афтæ йед -т -æ бай- тыд -т -а
 and =3SG.ENCL.INESS there,that.is so HES PL NOM PV hang TR PST.TR.3SG

, **бæттæнтæ** **дзы** **байтыдта** , **æмæ**
 бæтт -æн -т -æ =дзы бай- тыд -т -а æмæ
 bind INF2 PL NOM =3SG.ENCL.INESS PV hang TR PST.TR.3SG and

сын **сæ** **ныхсадта** (**куыддæртæ**
 =сын =сæ ны- хсад -т -а куыддæр -т -æ
 =3PL.ENCL.DAT =3PL.ENCL.GEN PV wash TR PST.TR.3SG as.soon.as PL NOM

сæ **ныхсадта** — **чи йын** **цы зоны**
 =сæ ны- хсад -т -а чи =йын цы зон -ы
 =3PL.ENCL.GEN PV wash TR PST.TR.3SG who =3SG.ENCL.DAT what know PRS.3SG

), **æмæ сæ** **гъе уым** **тыдта** ,
 æмæ =сæ гъе уым тыд -т -а
 and =3PL.ENCL.GEN well DemDist.IN hang TR PST.TR.3SG

байтыдта	æмæ-иу	...	Æмæ йæ	барæй	йед
бай- тыд -т -а	æмæ =иу		Æмæ =йæ	бар -æй	йед
PV hang TR PST.TR.3SG	and =ITER		and =3SG.ENCL.GEN	will ABL	HES

байтыдта	,	бабаста	сæ	,	цæмæй
бай- тыд -т -а		ба- баст -а	=сæ		цæмæй
PV hang TR PST.TR.3SG		PV bind PST.TR.3SG	=3PL.ENCL.GEN		in.order.to

æртонæ

æр- тон -а
PV tear SBJV.3SG

And she spread it, hung ropes, and washed (how she washed it - who knows!). And there she hung it, and hung ... and hung them... And on purpose she tied it so that the rope broke.

114.1 Иуафон æртыдта æмæ йедыл пецыл
иу афон æр- тыд -т -а æмæ йед -ыл пец -ыл
one time PV tear TR PST.TR.3SG and HES SUPER stove SUPER

басыгъдысты сын
ба- сыгъд -ысты =сын
PV burn PST.INTR.3PL =3PL.ENCL.DAT

And somehow it tore, and it [the underwear] was burned on the stove.

114.2 Æмæ йæ агуыртой йæ , æмæ
Æмæ =йæ агуырд -т -ой =йæ æмæ
and =3SG.ENCL.GEN look.for TR PST.TR.3PL =3SG.ENCL.GEN and

алыгъди , кæмдæр акъоппы бамбæхсти , æмæ
а- лыгъд -и кæм -дæр акъопп -ы ба- мбæхст -и æмæ
PV move PST.INTR.3SG where INDEF trench GEN PV hide PST.INTR.3SG and

сын йæхи нал æвдыста
=сын йæ= хи нал æвдыст -а
=3PL.ENCL.DAT POSS.3SG= REFL.GEN no.longer show PST.TR.3SG

And they were looking for her, and she fled, hiding somewhere in a trench, and didn't show up anymore.

114.3 Æмæ-иу мæ мады мады æрлæууын
æмæ =иу мæ= мад -ы мад -ы æр- лæуу -ын
and =ITER POSS.1SG= mother GEN mother GEN PV stand INF

кодтой , æмæ-иу немьцагау йемæ
код -т -ой æмæ =иу немьц аг -ау йемæ
do TR PST.TR.3PL and =ITER German boiler EQU 3SG.COMIT

And my grandmother, they stopped her and talked to her in German.

114.4 « Не понимай , не понимай », – йед кодта
не йед код -т -а
HES do TR PST.TR.3SG

"Not understand, not understand" - she answered.

115.1 « **Не** **понимай** », – **уырыссагау** **дæр** **нæ** **зыдта** .
 уырыссаг -ау =дæр нæ зыд -т -а
 Russian EQU =PTCL NEG know TR PST.TR.3SG

"Not understand" - she could not [talk] even in Russian.

115.2 **Адон æй** , **æвæццагæн** , **немыцагау** **фарстой** ,
 адон =æй æвæццагæн немыц -аг -ау фарст -ой
 these =3SG.ENCL.GEN maybe German SUF EQU ask PST.TR.3PL

дæ **чызг кæм и** , **басыгъта** **нæ**
 дæ= чызг кæм и ба- сыгъ -т -а нæ=
 POSS.2SG= girl where EXST PV set on fire TR PST.TR.3SG POSS.1PL=

дзаумæттæ , **зæгыгæ** .
 дзаумæ -тт -æ зæгъ -гæ
 thing PL NOM say CONV

And they, probably, asked her in German, “where is your daughter, she burned our things, they say”.

115.3 **Стæй дзы** **уæд румынтæ** **æрцардысты** ,
 стæй =дзы уæд румын -т -æ æр- цард -ысты
 then =3SG.ENCL.INESS then Rumanian PL NOM PV live PST.INTR.3PL

уыдон **куы алыгъдысты** , **уæд** .
 уыдон куы а- лыгъд -ысты уæд
 DemDist.PL.NOM when PV run PST.INTR.3PL then

And then there Romanians settled when they [the Germans] fled.

115.4 Румыны же наши эти были .

Romanians were on our side.

116.1 **Æмæ дзы** **уæд румынтæ** **æрцардысты** , ‘
 Æмæ =дзы уæд румын -т -æ æр- цард -ысты
 and =3SG.ENCL.INESS then Rumanian PL NOM PV live PST.INTR.3PL

мæ-иу **мæн бакодтой** **сæхимæ** , **гыццыл нæ**
 мæ =иу мæн ба- код -т -ой сæ= химæ гыццыл нæ
 and =ITER I.GEN PV do TR PST.TR.3PL POSS.3PL= REFL.ALL small PTCL
 and

уыдтæн , **æмæ-иу** **мын** **мæ** **фæдджитæ**
 уыд -тæн æмæ =иу =мын мæ= фæдджи -т -æ
 be PST.INTR.1SG and =ITER =1SG.ENCL.DAT POSS.1SG= hem PL NOM

байдзаг кодтой **печенитæй** , **къафеттæй** , **уже**
 бай- дзаг код -т -ой печени -т -æй къафет -т -æй уже
 PV full do TR PST.TR.3PL biscuit PL ABL candy PL ABL already

пасылкæтæ	йедтæ	,	стæй сын	йед	нæ
пасылкæ -т -æ	йед -т -æ		стæй =сын	йед	нæ
parcel PL NOM	HES PL NOM		then =3PL.ENCL.DAT	HES	

лæвæрдтой	,	пайки вот эти	.
лæвæрд -т -ой		вот	
give TR PST.TR.3PL			

And then Romanians lived there, and they asked me inside, because I was little, and I had a skirtful of cookies, candy, from the parcels, and they were also given ration.

116.2 Æмæ-иу	мæ	мæ	мады	мад	нал
æмæ =иу	мæ=	мæ=	мад -ы	мад	нал
and =ITER	POSS.1SG=	POSS.1SG=	mother GEN	mother	no.longer

уагъта	,	ма сæм	цу	,	ма сæм
уагът -а		ма =сæм	цу -*0		ма =сæм
let.go PST.TR.3SG		NEG =3PL.ENCL.ALL	go IMP.2SG		NEG =3PL.ENCL.ALL

цу
цу -*0
go IMP.2SG

And my grandmother would not let me, do not go to them, do not go to them.

117.1 Цæмæй	йæ	æмбæрста	уый	,	чи сты
цæмæй	=йæ	æмбæрст -а	уый		чи сты
what.ABL	=3SG.ENCL.GEN	know PST.TR.3SG	DemDist.NOM		who be.PRS.3PL

, **уый**
уый
DemDist.NOM

How would she knew who they were.

117.2 Немыцæгтæ	сæ	хуыдта	,
немыц -æг -т -æ	=сæ	хуынд -т -а	
German PTCP.PRS PL NOM	=3PL.ENCL.GEN	be called TR PST.TR.3SG	

иронау	нæ	дзырдтой	,	значит	,	махуæттæ	не
ирон -ау	нæ	дзырд -т -ой		значит		махуæт -т -æ	не
Ossetic EQU NEG		talk TR PST.TR.3PL		ITJ		PL NOM NEG	

сты
сты
be.PRS.3PL

She thought they were Germans, they did not speak in Ossetian, so it was not ours.

117.3 Ма сæм	цу	,	æмæ та-иу	мæ
ма =сæм	цу -*0		æмæ =та =иу	=мæ
NEG =3PL.ENCL.ALL	go IMP.2SG		and =CONTR =ITER	=1SG.ENCL.GEN

фæнадта

фæ- над -т -а

PV beat TR PST.TR.3SG

Do not go to them, and beat me.

117.4 **Ма сæм цу , æмæ та-иу ма фæдджи**
ма =сæм цу -*0 æмæ =та =иу ма= фæдджи
NEG =3PL.ENCL.ALL go IMP.2SG and =CONTR =ITER POSS.1SG= hem

къафеттæ æмæ печенитæй байдзаг кодтой
къафет -тæ æмæ печени -т -æй бай- дзаг код -т -ой
candy PL and biscuit PL ABL PV full do TR PST.TR.3PL

Do not go to them, and I have another skirtful of candy and cookies.

117.5 Так вот .

So.

117.6 **Ахæм хабæрттæ**
ахæм хабæр -тт -æ
such news PL NOM

So it goes.

118 **Мадина : Дæ мад дæр æмæ дæ фыд дæр**
Мадина дæ= мад =дæр æмæ дæ= фыд =дæр
Madina POSS.2SG= mother =PTCL and POSS.2SG= father =PTCL

алагирæгтæ уыдысты ?
алагир -æг -т -æ уыд -ысты
Alagir PTCP.PRS PL NOM be PST.INTR.3PL

Madina: Both your mother and father were from Alagir?

119 **Хабалова Земфира : О**
Хабалова Земфира о
Khabalova Zemfira yes

Khabalova Zemfira: Yes.

120 **Мадина : Ам цардыстут рагæй дæр ?**
Мадина ам цард -ыстут рагæй =дæр
Madina DemProx.IN live PST.INTR.2PL for a long time =PTCL

Madina: You have been living here for a long time, haven't you?

121 **Хабалова Земфира : О , ма фыд дæр алагираг**
Хабалова Земфира о ма= фыд =дæр алагир -аг
Khabalova Zemfira yes POSS.1SG= father =PTCL Alagir SUF

уыди , ма мад дæр
уыд -и ма= мад =дæр
be PST.INTR.3SG POSS.1SG= mother =PTCL

Khabalova Zemfira: Yes, my father was from Alagir and my mother was too.

122.1 **Мадина** : **Ацырдыгæй** **фарс** **мæнæ** **Салыгæрдæн** **цæмæн**
 Мадина ацы -рдыгæй фарс мæнæ Салыгæрдæн цæмæн
 Madina DemProx RCS side there,that.is Salugardan why

хуыйны , **уый** **мын** **ныр** **дæр** **ничи** **ма**
 хуыйн -ы уый =мын ныр =дæр ничи ма
 be called PRS.3SG DemDist.NOM =1SG.ENCL.DAT now =PTCL nobody NEG

загъта .
 загът -a
 say PST.TR.3SG

Madina: No one has told me why this side [of the city] is called Salugardan.

122.2 **Нæ** **йæ** **зоныс** **мыййаг** ?
 нæ =йæ зон -ыс мыййаг
 NEG =3SG.ENCL.GEN know PRS.2SG may be

Do you know by chance?

123.1 **Хабалова Земфира** : **Салыгæрдæн** ?
 Хабалова Земфира Салыгæрдæн
 Khabalova Zemfira Salugardan

Khabalova Zemfira: Salugardan?

123.2 **Мæгъа** , **нæ** **йæ** **зонын** .
 мæгъа нæ =йæ зон -ын
 I don't know NEG =3SG.ENCL.GEN know PRS.1SG

I don't know, don't know.

124.1 **Зангиева Алла** : **Раздæр** **Красный** **еще** ... **йеды** ... **в** **первые** **годы**
 Зангиева Алла раздæр еще йед -ы
 Zagnieva Alla in.the.beginning HES GEN

, **в** **начале** **революции** **Красный** **Салугардан** **хуындис** .
 революции хуынд -ис
 revolution be called PST.INTR.3SG

Zangieva Alla: Before it was also called Red... this ... in the early years, in the beginning of the revolution it was called Red Salugardan.

124.2 **Фæлæ** **йæ** **йер** **цæй** **тыххæй** ?
 фæлæ =йæ йер цæй тыххæй
 but =3SG.ENCL.GEN now what.GEN for

But why now?

124.3 **Красный** – **ясно** , **что** **социалистический** , **фæлæ** ... **гъе** **уый** ...
 что фæлæ гъе уый
 that but well DemDist.NOM

Red - it is clear means socialist, but ... it's ...

125 **Мадина** : **Фаллаг фарс та Хъырупс , нæ ?**
 Мадина фаллаг фарс =та Хъырупс нæ
 Madina opposite side =CONTR Qrupс PTCL

Madina: And that side is Krups, right?

126.1 **Хабалова Земфира : Хъырупс .**
 Хабалова Земфира Хъырупс
 Khabalova Zemfira Qrupс

Khabalova Zemfira: Krups.

126.2 **Æмæ мах Хъырупсы цардыстæм .**
 Æмæ мах Хъырупс -ы цард -ыстæм
 and we.NOM Qrupс INESS live PST.INTR.1PL

We lived in the Krups.

126.3 **Уыцырдыгæй цардыстæм , Ленины уынджы .**
 уыцы -рдыгæй цард -ыстæм Ленин -ы уындж -ы
 that RCS live PST.INTR.1PL Lenin GEN street INESS

We lived on the other side, in the in Lenin Street.

127 **Зангиева Алла : Æмæ Хъырупс та цæй тыххæй , уый**
 Зангиева Алла Æмæ Хъырупс =та цæй тыххæй уый
 Zangieva Alla and Qrupс =CONTR what.GEN for DemDist.GEN

дæр нæ зоныс ?
 =дæр нæ зон -ыс
 =PTCL NEG know PRS.2SG

Zangieva Alla: And why Krups don't you know too?

128 **Хабалова Земфира : Ницы йын зонын .**
 Хабалова Земфира ницы =йын зон -ын
 Khabalova Zemfira nothing =3SG.ENCL.DAT know PRS.1SG

Khabalova Zemfira: I do not know about that.

129.1 Зангиева Алла : Вот это никто не знает .

Zangieva Allah: No one knows.

129.2 То есть ... Салугардан почему и Хъырупс .

Why Salugardan and Krups.

129.3 На две части делится Алагир , эта половина – Салугардан , та , за Коста , уый та – Круппс .

Alagir is divided into two parts, this half is Salugardan, the other one behind Costa, is Krups.

129.4 **И ... А вообще ... Мæнæ Алагиры тыххæй нæм йед ис ...**
 - =
 there,that.is Alagir GEN about =1PL.ENCL.ALL HES EXST

маленькая брошюрка , там тоже не написано , почему .
 там тоже не

And ... And ... We have a little book about Alagir, there is also nothing about this.

129.5 Уым дæр нæй фыст .
 =
 DemDist.IN =PTCL EXST.NEG write.PART.PST

It isn't written there too.

130 Мадина : Никуы ис фыст , æмæ йæ адæм дæр
 Мадина никуы ис фыст æмæ =йæ адæм =дæр
 Madina nowhere EXST write.PART.PST and =3SG.ENCL.GEN people =PTCL

нæ зонынц , æмæ йæ уый тыххæй фæрсын æз
 нæ зон -ынц æмæ =йæ уый тыххæй фæрс -ын æз
 NEG know PRS.3PL and =3SG.ENCL.GEN DemDist.GEN for ask PRS.1SG I

дæр .
 =дæр
 =PTCL

Madina: It isn't written anywhere, and people do not know this, and so I'm asking.

131.1 Олег : Крупс .

Oleg: Krups.

131.2 Крупскаяйы тыххæй .

for

Due to Krupskaya.

132 Зангиева Алла : Нæ , совсем нет .

Zangieva Alla: No, not at all.

133.1 Зангиева Алла : Йер æй афтæ куы йед кæнай ,
 Зангиева Алла йер =æй афтæ куы йед кæн -ай
 Zangieva Alla now =3SG.ENCL.GEN so if HES do SBJV.2SG

нæ , уæд « сал » æмæ « кæрдæн » , нæ .
 нæ уæд сал æмæ кæрд -æн нæ
 PTCL then grass and mow INF2 PTCL

Zangieva Alla: If you divide the word in two parts, yes, "sal" and "kærdæn", yes.

133.2 Уæд « сал » – это вот ... миты фæстæ ... кæрдæг куы
 уæд сал это вот мит -ы фæстæ кæрдæг куы
 then grass this snow GEN after grass, herb when

баззайы æмæ ма миты бын чи баззайы , кæрдæг ,
 ба- ззай -ы æмæ =ма мит -ы бын чи ба- ззай -ы кæрдæг
 PV stay PRS.3SG and =yet snow GEN bottom who PV stay PRS.3SG grass, herb

уыцы кæрдæг « сал » нæ хуыйны , гъе уый .
 уыцы кæрдæг сал нæ хуыйн -ы гъе уый
 that grass, herb grass PTCL be called PRS.3SG well DemDist.NOM

Then the "sal" is that ... after the snow has passed ... when the grass is left, one that is still covered with snow,

the grass, this grass is called "sal", this one.

133.3 **Кæрдæг та ... æмæ йер ...**
 кæрдæг =та æмæ йер
 grass, herb =CONTR and now

And grass ... and ...

134.1 **Может быть , адон быдыртæ уыдысты , æмæ кæд гъе**
 может быть адон быдыр -т -æ уыд -ысты æмæ кæд гъе
 these field PL NOM be PST.INTR.3PL and if well

уый тыххæй .
 уый тыххæй
 DemDist.GEN for

Maybe it was the field, and maybe that's why.

134.2 **Сал ... сал карстой ам æмæ ... Я вот ... иногда вот**
 сал сал карст -ой ам æмæ вот иногда вот
 grass grass cut PST.TR.3PL DemProx.IN and

прихожу к ... Иуæй-иу хатт афтæ ахъуыды кæнын , кæд гъе
 прихожу к иу -æй =иу хатт афтæ а- хъуыды кæн -ын кæд гъе
 one ABL =ITER time so PV thought do PRS.1SG if well

уый тыххæй , зæгъгæ , Салыгæрдæн .
 уый тыххæй зæгъ -гæ Салыгæрдæн
 DemDist.GEN for say CONV Salugardan

135.1 **Йер æй дихтæй куы переводит кæнай , уæд афтæ**
 йер =æй дих -т -æй куы кæн -ай уæд афтæ
 now =3SG.ENCL.GEN part PL ABL when do SBJV.2SG then so

уайы : « сал » æмæ « кæрдæн » – Салыгæрдæн .
 уай -ы сал æмæ кæрд -æн Салыгæрдæн
 come out PRS.3SG grass and mow INF2 Salugardan

Icy frozen grass ... they cut the grass here and ... I've been here ... sometimes I come to ... Sometimes I think, maybe, they say, that's why it is called Salugardan.

135.2 **Йер æй æнæуый та йеды ... чингуыты никуы**
 йер =æй æнæуый =та йед -ы чингу -ыт -ы никуы
 now =3SG.ENCL.GEN just =CONTR HES GEN book PL INESS never

фыст и , цæйтыххæй афтæ йæ
 фыст и цæй тыххæй афтæ =йæ
 write.PART.PST EXST what.GEN for so =3SG.ENCL.GEN

схуыдтой

с- хуыд -т -ой

PV name TR PST.TR.3PL

And if this ... there is nothing about this in the books.

136.1 Адон иууылдæр быдыртæ уыдысты , æмæ уæлæ свинцовый
адон иууылдæр быдыр -т -æ уыд -ысты æмæ уæлæ
these all field PL NOM be PST.INTR.3PL and there above

цех , уым завод байгом кодтой , æмæ ай
цех уым завод бай- гом код -т -ой æмæ ай
workshop DemDist.IN factory PV open do TR PST.TR.3PL and DemProx.NOM

та доны был уыдис æмæ быдыр уыдис
=та дон -ы был уыд -ис æмæ быдыр уыд -ис
=CONTR river GEN edge be PST.INTR.3SG and field be PST.INTR.3SG

There were fields, and over there — the lead department, they opened a factory there, and there was a river bank, and there was a field.

136.2 Нæ дзы цæрæг уыдис , нæ
нæ =дзы цæр -æг уыд -ис нæ
NEG =3SG.ENCL.INESS live PTCP.PRS be PST.INTR.3SG NEG

дзы хъæд уыди
=дзы хъæд уыд -и
=3SG.ENCL.INESS wood be PST.INTR.3SG

There were no inhabitants, no forests here ...

136.3 Кæд гæ уый тыххæй , æндæр
кæд гæ уый тыххæй æндæр
if well DemDist.GEN for other

But if so, and so ...

136.4 Я часто тоже спрашиваю , но никто

I often wonder, too, but no one ...

136.5 Ничи ма мын дзуапп радта .
ничи =ма =мын дзуапп рад -т -а
nobody =yet =1SG.ENCL.DAT reply give.PFV TR PST.TR.3SG

No one ever gave me an answer.

137 Мадина : Æмæ фыццаг кæцырдыгæй æрцардысты ,
Мадина Æмæ фыццаг кæцы -рдыгæй æр- цард -ысты
Madina and first what RCS PV live PST.INTR.3PL

ацырдыгæй , æви фалæрдыгæй ?
ацы -рдыгæй æви фалæрдыгæй
DemProx RCS or from the other side

Madina: And where people first settled on this side or on that?

138 **Зангиева Алла** : **Ацырдыгæй** .
 Зангиева Алла ацы -рдыгæй
 Zagnieva Alla DemProx RCS

Zangieva Alla: On this side.

139 **Мадина** : **Ацырдыгæй** , **нæ** ?
 Мадина ацы -рдыгæй нæ
 Madina DemProx RCS PTCL

Madina: On this side, right?

140 **Зангиева Алла** : **О** , **мæнæ** **доны** **былы** ‘ **рдыгæй**
 Зангиева Алла о мæнæ дон -ы был -ы рдыг -æй
 Zagnieva Alla yes there,that.is river GEN edge GEN side ABL

æрцардысты **раздæр** .
 æр- цард -ысты раздæр
 PV live PST.INTR.3PL in.the.beginning

Zangieva Alla: Yes, on the side of the river people had settled earlier.

141 **Мадина** : **Донмæ хæстæгдæр** .
 Мадина дон -мæ хæстæг -дæр
 Madina river ALL relative COMPAR

Madina: Closer to the water.

142.1 **Зангиева Алла** : **Йер завод кæм уыди** , **гъе уый**
 Зангиева Алла йер завод кæм уыд -и
 Zagnieva Alla now factory where be PST.INTR.3SG well DemDist.GEN

дæле , **гъе уый** **алыварс** .
 дæле гъе уый алыварс
 downwards well DemDist.GEN round

Zangieva Alla: Over there, where the factory, <they settled> around him.

142.2 **Доны был** .
 дон -ы был
 water GEN edge

And then along the bank.

142.3 **Æмæ доны был ацырдыгæй нæй** ?
 Æмæ дон -ы был ацы -рдыгæй нæй
 and water GEN edge DemProx RCS EXST.NEG

And the river bank is on this side?

143 **Мадина** : **О** .
 Мадина о
 Madina yes

Madina: Yes.

144 **Олег** : **Завод ам революцийы фæстæ уыди** ?
 Олег завод ам революци -йы фæстæ уыд -и
 Oleg factory DemProx.IN revolution GEN after be PST.INTR.3SG

Oleg: The factory was built here after the revolution?

145 **Зангиева Алла** : **О ... Нæа , революцийы размæ** .
 Зангиева Алла о нæа революци -йы раз -мæ
 Zagnieva Alla yes NEG revolution GEN front ALL

Zagnieva Alla: Yes ... No, before the revolution.

146 **Олег** : **А , размæ , размæ** .
 Олег а раз -мæ раз -мæ
 Oleg so front ALL front ALL

Oleg: Ah, before, before.

147.1 **Зангиева Алла** : **Революци ... Уым немцыæгтæ ... Йед** ...
 Зангиева Алла революци уым немцы -æг -т -æ Йед
 Zagnieva Alla revolution DemDist.IN German PTCP.PRS PL NOM HES

Англичане , англичане же ... Байдыдтой дзы .
 ба- йдыд -т -ой =дзы
 PV begin TR PST.TR.3PL =3SG.ENCL.INESS

Zagnieva Alla: The revolution ... There were Germans ... These ... the English, the English were ... Started there.

147.2 **Æмæ уый ... еще революцийы размæ уыдис** .
 Æмæ уый еще революци -йы раз -мæ уыд -ис
 and DemDist.NOM revolution GEN front ALL be PST.INTR.3SG

And it was before the revolution.

148 **Хабалова Земфира** : **Свинцовый завод уыди** .
 Хабалова Земфира завод уыд -и
 Khabalova Zemfira factory be PST.INTR.3SG

Khabalova Zemfira: There was a lead factory.

149.1 **Зангиева Алла** : **Дæумæ нæй ахæм чиныг Алагиры тыххæй ?**
 Зангиева Алла дæумæ нæй ахæм чиныг Алагир -ы тыххæй
 Zagnieva Alla you.SG.ALL EXST.NEG such book Alagir GEN for

Zagnieva Alla: You don't have a book on Alagir?

149.2 **Вот там ... Гъе уым фыст сты иууылдæр** .
 вот там гъе уым фыст сты иууылдæр
 there well DemDist.IN write.PART.PST be.PRS.3PL all

That's all there ... It is written there.

150 **Мадина** : **Æмæ дзы кинотеатр та кæд сарæзтой**
 Мадина Æмæ =дзы кинотеатр =та кæд с- арæзт -ой
 Madina and =3SG.ENCL.INESS cinema =CONTR when PV make PST.TR.3PL

, уый нал хъуыды кæныс ?
уый нал хъуыды кæн -ыс
DemDist.GEN no.longer thought do PRS.2SG

Madina: When the cinema was built, do you remember?

151 Зангиева Алла : Махырдыгæй уыди кинотеатр раздæр ,
Зангиева Алла мах -ырдыгæй уыд -и кинотеатр раздæр
Zagnieva Alla we.NOM RCS be PST.INTR.3SG cinema in.the.beginning

мæнæ Горгаз кæм и , уым .
мæнæ Горгаз кæм и уым
there,that.is Gorgaz (Gas company) where EXST DemDist.IN

Zangieva Alla: The cinema was first on our side, where Gorgaz is situated.

152.1 Хабалова Земфира : Мæнæ ам уыди , уæлæ
Хабалова Земфира мæнæ ам уыд -и уæлæ
Khabalova Zemfira there,that.is DemProx.IN be PST.INTR.3SG there above

Горгаз кæм и , гъе уым уыди .
Горгаз кæм и гъе уым уыд -и
Gorgaz (Gas company) where EXST well DemDist.IN be PST.INTR.3SG

Khabalova Zemfira: Here it was, where Gorgaz is, there it was.

152.2 РДК хуынди – районный дом культуры .
хуынд -и районный дом
be called PST.INTR.3SG regional demand
demand

It was called RDK a district cultural center.

153 Зангиева Алла : Йер дзы Горгаз ис уым .
Зангиева Алла йер =дзы Горгаз ис уым
Zagnieva Alla now =3SG.ENCL.INESS Gorgaz (Gas company) EXST DemDist.IN

Zangieva Alla: Now there Gorgaz.

154.1 Мадина : Уыцырдыгæй уыди , нæ ?
Мадина уыцы -рдыгæй уыд -и нæ
Madina that RCS be PST.INTR.3SG NEG

It was on that side, wasn't it?

154.2 Стæй та уыйфæстæ иннæ сарæзтой ?
стæй =та уый фæстæ иннæ с- арæзт -ой
then =CONTR DemDist.GEN after other PV make PST.TR.3PL

Madina: On the other side it was, right?

155 Хабалова Земфира : Мæнæ ам , Горгаз кæм и
Хабалова Земфира мæнæ ам Горгаз кæм и
Khabalova Zemfira there,that.is DemProx.IN Gorgaz (Gas company) where EXST

Khabalova Zemfira: Here, where Gorgaz is.

156 **Зангиева Алла** : **Мæнæ ацы уынджы** , **о** , **дыууæ тигъы**
 Зангиева Алла мæнæ ацы уындж -ы о дыууæ тигъ -ы
 Zagnieva Alla there,that.is DemProx street INESS yes two corner GEN

уæлдæр .
 уæлдæр
 higher

Zagnieva Alla: Here on this street, yes, the two lanes above.

157 **Хабалова Земфира** : **А потом ... Стæй уæд йед скодтой**
 Хабалова Земфира А стæй уæд йед с- код -т -ой
 Khabalova Zemfira then then HES PV do TR PST.TR.3PL

уæлæ « Комсомолец ».
 уæлæ
 there above

Khabalova Zemfira: And then ... then "Komsomolets" was built.

158.1 **Зангиева Алла** : **Стæй дзы скъола дæр гъе уым**
 Зангиева Алла стæй =дзы скъола =дæр гъе уым
 Zagnieva Alla then =3SG.ENCL.INESS school =PTCL well DemDist.IN

уыди , **Горгазы** **раз нæ уыди скъола**
 уыд -и Горгаз -ы раз нæ уыд -и скъола
 be PST.INTR.3SG Gorgaz (Gas company) GEN front NEG be PST.INTR.3SG school

дæр , **фыццаг скъола** ?
 =дæр фыццаг скъола
 =PTCL first school

Zagnieva Alla: And the school also was there, near Gorgaz there was a school, the first school, wasn't it?

158.2 **Пупæ-иу афтæ загъта** , **гъе уым** , **дам** , **ахуыр**
 Пупæ - иу афтæ загът -а гъе уым =дам ахуыр
 Pupa one so say PST.TR.3SG well DemDist.IN =CIT study

кодтам .
 код -т -ам
 do TR PST.TR.1PL

Pupa said, there we learned.

158.3 **Нымадта-иу** **сæ** **чидаер** ...
 нымад -т -а =иу сæ= чи -дæр
 count PL PST.TR.3SG =ITER POSS.3PL= who INDEF

Listed the names of ...

159.1 **Хабалова Земфира** : **Пупæ зæронддæр у** (**22 . 50**).
 Хабалова Земфира Пупæ зæронд -дæр у
 Khabalova Zemfira Pupa old COMPAR be.PRS.3SG

Khabalova Zemfira: Pupa is older.

159.2 **Хистæр уыди** **мæнæй** .
хистæр уыд -и мæнæй
elder be PST.INTR.3SG I.ABL

She was older than me.

160.1 **Зангиева Алла : О , ну , уый уже нал и , æгас**
Зангиева Алла о ну уый уже нал и æгас
Zagnieva Alla yes HES DemDist.NOM already no.longer EXST alive

нал у Пупæ , фæлæ-иу афтæ загъта , гъе
нал у Пупæ фæлæ =иу афтæ загът -а гъе
no.longer be.PRS.3SG Pupa but =ITER so say PST.TR.3SG well

уым , Горгаз кæм ис , дыууæ тигъы уæлдæр ,
уым Горгаз кæм ис дыууæ тигъ -ы уæлдæр
DemDist.IN Gorgaz (Gas company) where EXST two corner GEN higher

ацы уынджы , гъе уым , фыццаг скъола гъе уым
ацы уындж -ы гъе уым фыццаг скъола гъе уым
DemProx street INESS well DemDist.IN first school well DemDist.IN

уыди .
уыд -и
be PST.INTR.3SG

Zangieva Alla: Yeah, well, she's gone, she is no longer alive, but she said that where Gorgaz was, up two lanes on this street, there was the first school.

160.2 **Æмæ гъе уым** ...
Æмæ гъе уым
and well DemDist.IN

Here, a little bit lower...

161.1 **Кълæстæ дæр , дам , гыццыл уыдысты , æмæ , дам**
кълæс -т -æ =дæр =дам гыццыл уыд -ысты æмæ =дам
class PL NOM =PTCL =CIT small be PST.INTR.3PL and =CIT

, первый кълас дæр , второй , третий дæр , цалдæргай
первый кълас =дæр второй третий =дæр цал -дæр -гай
first class =PTCL second third =PTCL how.many INDEF DISTR

адæймæгтæ , дам-иу уыдыстæм афтæ иу къласы мидæг .
адæймæг -т -æ =дам =иу уыд -ыстæм афтæ иу кълас -ы мидæг
man PL NOM =CIT =ITER be PST.INTR.1PL so one class GEN inside

Classes, she said, were small, the first class, and the second, the third, too, a few pupils, she said, were in a class.

161.2 Уæд фыццаг скьола гъе уый уыди .
 уæд фыццаг скьола гъе уый уыд -и
 then first school well DemDist.NOM be PST.INTR.3SG

Then it was the first school.

161.3 Стæй уæд мæнæ ацы скьола скодтой , первый .
 стæй уæд мæнæ ацы скьола с- код -т -ой первый
 then then there,that.is DemProx school PV do TR PST.TR.3PL first

Later this school was built, the first one.

161.4 Мæнæ ам , гыццыл дæлдæр .
 мæнæ ам гыццыл дæлдæр
 there,that.is DemProx.IN small lower

Here, a little lower.

162 Мадина : Ды ацы скьолайы ахуыр кодтай ?
 Мадина ды ацы скьола -йы ахуыр код -т -ай
 Madina you.SG DemProx school INESS study do TR PST.TR.2SG

Madina: You studied in this school?

163.1 Хабалова Земфира : Æз второй скьолайы ахуыр кодтон ,
 Хабалова Земфира Æз второй скьола -йы ахуыр код -т -он
 Khabalova Zemfira I second school INESS study do TR PST.TR.1SG

второй скьолайы .
 второй скьола -йы
 second school INESS

Khabalova Zemfira: I attended the second school, the second school.

163.2 Еще там был этот ... Кирилл Ясонович , къуылых лæг , директор .
 еще там был этот къуылых лæг директор
 there lame man director

There was still this... Kyryll Yasonovich, lame, the director.

163.3 Хорз директор уыди , тынг хорз .
 хорз директор уыд -и тынг хорз
 good director be PST.INTR.3SG very good

He was a good director, very good.

164.1 Зангиева Алла : Æмæ йер нæ сыхы лæгтæ дæр ,
 Зангиева Алла Æмæ йер нæ= сых -ы лæг -т -æ =дæр
 Zagnieva Alla and now POSS.1PL= block GEN man PL NOM =PTCL

уже зæронд лæгтæ дæр нал ис , йер кæй
 уже зæронд лæг -т -æ =дæр нал ис йер кæй
 already old man PL NOM =PTCL no.longer EXST now who.GEN

бафæрсай

ба- фæрс -ай

PV ask SBJV.2SG

Zangieva Alla: And the men from our street, too, there is no old men, anyone you could ask.

164.2 **Куы** **мæм** **æрбадзырдтай** , **уæд** **хъуыды**
куы =мæм æрба- дзырд -т -ай уæд хъуыды
when =1SG.ENCL.ALL PV talk TR PST.TR.2SG then thought

кодтон , **мæнæ** **йер** **Аполлон** , **æмæ** **уый** **вообще**
код -т -он мæнæ йер Аполлон æмæ уый вообще
do TR PST.TR.1SG there,that.is now Apollon and DemDist.NOM at all

æрбацæугæ **у** , **коренной** **нæу**
æрба- цæу -гæ у нæ у
PV go CONV be.PRS.3SG NEG be.PRS.3SG

When you called, I thought, for instance, Apollo, but he is a newcomer, it is not an indigenous person.

165.1 **Фæлæ** **мæнæ** **дзы** **Хъуппетæй** **и** , **фæлæ** **он** **уже**
фæлæ мæнæ =дзы Хъуппе -т -æй и фæлæ уже
but there,that.is =3SG.ENCL.INESS Kupee PL ABL EXST but already

девяносто **цасдæр** **лет** , **и** **он** **уже** **непонятно** **говорит** .
девяносто цасдæр лет и он уже
ninety a.few years EXST

There is also Kupee, but he is ninety-some years, and his speech is not clear.

165.2 **Нал** **хъуыды** **кæны** , **ахæцы** **уже** **афтæ** **как-то** ,
нал хъуыды кæн -ы а- хæц -ы уже афтæ
no.longer thought do PRS.3SG PV hold PRS.3SG already so
remember

сæмхæццæ **вæййынц** **событитæ** .
с- æм- хæццæ вæйй -ынц событи -т -æ
PV together mixed happen PRS.3PL event PL NOM

He does not remember some things, comes into the jungle somehow, and confuses the events.

166 **Мадина** : **Мæнæ** **уæхæдæг** **нын** **тынг** **дзæбæх**
Мадина мæнæ уæ= хæдæг =нын тынг дзæбæх
Madina there,that.is POSS.2PL= REFL =1PL.ENCL.DAT very good

дзурут , **зæрæдтæ** **нæ** **нæ** **хъæуы** ,
дзур -ут зæрæд -т -æ =нæ нæ хъæу -ы
talk IMP.2PL old PL NOM =1PL.ENCL.GEN NEG be.necessary PRS.3SG

молодойтыл **дæр** **тынг** **хорз** **æввæрсæм** .
молодой -т -ыл =дæр тынг хорз æввæрс -æм
young PL SUPER =PTCL very good agree PRS.1PL

Madina: You yourself are very good at telling us stories, we do not need old people, and we agree on the young

ones.

167 **Зангиева Алла : Уыдон** , **может быть** , **фылдæр таурæгътæ** ,
Зангиева Алла уыдон может быть фылдæр таурæгъ -т -æ
Zagnieva Alla DemDist.PL.NOM more legend PL NOM

истытæ фылдæр радзырдтаиккой .
исты -т -æ фылдæр ра- дзырд -т -аиккой
something PL NOM more PV talk TR CNTRF.3PL

Madina: What legends, tell us about your life.

168 **Мадина : Цæй таурæгътæ** , **мæнæ нын уæ**
Мадина цæй таурæгъ -т -æ мæнæ =нын уæ=
Madina what.GEN legend PL NOM there,that.is =1PL.ENCL.DAT POSS.2PL=

царды хабæртæ ракæнут .
цард -ы хабæр -тт -æ ра- кæн -ут
life GEN news PL NOM PV do IMP.2PL

Zangieva Alla: They may know more legends, something more to tell.

169 **Олег : Фæлæ уæ ахуыргæнинагты тыххæй хабæртæ**
Олег фæлæ уæ= ахуыр гæн -инæг -т -ы тыххæй хабæр -тт -æ
Oleg but POSS.2PL= study do PTCP.FUT PL GEN for news PL NOM

нæ зонут ?
нæ зон -ут
NEG know PRS.2PL

Oleg: Do you know the stories about your pupils?

170 **Хабалова Земфира : Хæринагтæ** ?
Хабалова Земфира хæринаг -т -æ
Khabalova Zemfira food PL NOM

Khabalova Zemfira: Dishes?

171 **Олег : Нæа , ахуыргæнинагты тыххæй** .
Олег нæа ахуыр гæн -инæг -т -ы тыххæй
Oleg NEG study do PTCP.FUT PL GEN about

Oleg: No, about the pupils.

172 **Хабалова Земфира : Ахуыргæнджыты тыххæй ?**
Хабалова Земфира ахуыр гæн -дж -ыт -ы тыххæй
Khabalova Zemfira study do PTCP.PRS PL GEN about

Khabalova Zemfira: About the teachers?

173 **Олег : Ахуыргæнджыты , о** .
Олег ахуыр гæн -дж -ыт -ы о
Oleg study do PTCP.PRS PL GEN yes

Oleg: About the teachers, yes.

174 **Хабалова Земфира** : **Ахуыргæнджытæ** ...
 Хабалова Земфира ахуыргæндж -ыт -æ
 Khabalova Zemfira teacher PL NOM

Khabalova Zemfira: Teachers ...

175 **Мадина** : **Куыд ахуыр кодтат** **скъолайы** ?
 Мадина куыд ахуыр код -т -ат скъола -йы
 Madina how study do TR PST.TR.2PL school INESS

Madina: How did you learn at school?

176.1 **Хабалова Земфира** : **Скъолайы** ?
 Хабалова Земфира скъола -йы
 Khabalova Zemfira school INESS

Khabalova Zemfira: In school?

176.2 Попеременно .

Alternately.

177 Зангиева Алла : С переменным успехом .

Zangieva Alla: With varying success.

178.1 Хабалова Земфира : С переменным успехом .

Zangieva Alla: With varying success.

178.2 **Мæнæ** **Аллæйы æфсин** **мæ** **ахуыргæнæг уыди** **уæд**
 - - = -
 there,that.is Alla GEN mother-in-law POSS.1SG= teacher be PST.INTR.3SG then

– **Марья Владимировна** .

Alla's mother-in-law was my teacher — Maria Vladimirovna

178.3 (**мæрдты рухсаг уæд** !
 - - -
 dead PL INESS light SUF then

(rest in peace!

178.4 **Махуæттæ** **дæр нууылдæр рухсаг уæнт** !)
 махуæт - - = -
 PL NOM =PTCL all light SUF be.IMP.3PL

And let all our people rest in peace in the realm of the dead.)

178.5 **Раздæр-иу** , **мах рæстæджы** , **уæд-иу** **мæнæ** **капрон**
 - = - =
 front COMPAR =ITER our time INESS then =ITER there,that.is kapron

цъындатæ , **дзыккутæ æруадзай** ,
 - - - -
 stocking PL plait PL NOM PV let.go SBJV.2SG

уæ-уæ-уæ ...
 = - = - =
 =2PL.ENCL.GEN =2PL.ENCL.GEN =2PL.ENCL.GEN

Earlier, in our times, the nylon stockings, flowing hair, it was...

179.1 **Иу хатт капрон цъындаты ссыдтæн скъоламæ æмæ**
 иу хатт капрон цъында -т -ы ссыд -тæн скъола -мæ æмæ
 one time kapron stocking PL GEN climb.up PST.INTR.1SG school ALL and

мæ ... доскамæ мæ ракодта , æмæ
 =мæ доска -мæ =мæ ра- код -т -а æмæ
 =1SG.ENCL.GEN blackboard ALL =1SG.ENCL.GEN PV do TR PST.TR.3SG and

дын мæм кæсы , æмæ дын афтæ : «
 =дын =мæм кæс -ы æмæ =дын афтæ
 =2SG.ENCL.DAT =1SG.ENCL.ALL look PRS.3SG and =2SG.ENCL.DAT so

Земфирæ , чындзы цæуын дæм цæуы ?».
 Земфирæ чындз -ы цæу -ын =дæм цæу -ы
 Zemfira bride INESS go INF =2SG.ENCL.ALL go PRS.3SG

One day I came to school in nylon stockings and me ... to the board, she brought me, and looks at me and so, "Zemfira, you want to get married? "

179.2 **Цæмæн , зæгъын ?**
 цæмæн зæгъ -ын
 why say PRS.1SG

Why? - I say.

179.3 **« Капрон цъындатæ куы скодтай ».**
 капрон цъында -тæ куы с- код -т -ай
 kapron stocking PL EMPH PV do TR PST.TR.2SG

"You're wearing nylon stockings."

180 **Мадина : Уæд æрмæстдæр чындзытæ дардтой ?**
 Мадина уæд æрмæстдæр чындз -ытæ дард -т -ой
 Madina then only bride PL hold,keep TR PST.TR.3PL

Madina: Then only brides wore it?

181.1 **Хабалова Земфира : Да , нæ уагътой , ни за что !**
 Хабалова Земфира Да нæ уагът -ой что
 Khabalova Zemfira Yes NEG let.go PST.TR.3PL

Khabalova Zemfira: Yes, it was not allowed for anything!

181.2 **Капрон цъында ... Простые , х / б цъындатæ .**
 капрон цъында цъында -тæ
 kapron stocking stocking PL

Nylon stockings...

182 **Зангиева Алла : Уый та тынг строгий ахуыргæнæг**
 Зангиева Алла уый =та тынг строгий ахуыргæнæг
 Zagnieva Alla DemDist.NOM =CONTR very strict teacher

уыди

уыд -и

be PST.INTR.3SG

Zangieva Alla: And she was a very strict teacher.

183.1 **Хабалова Земфира : Стæй дæ дзыккутæ æруадзай !**
 Хабалова Земфира стæй дæ= дзыкку -т -æ æр- уадз -ай
 Khabalova Zemfira then POSS.2SG= plait PL NOM PV let.go SBJV.2SG

Khabalova Zemfira: Or loose hair!

183.2 **Нет ... Тынг строгий ахуыргæнæг уыди , стæй тынг хорз**
 нет тынг строгий ахуыргæнæг уыд -и стæй тынг хорз
 no very strict teacher be PST.INTR.3SG then very good

ахуыргæнæг уыди , тынг хорз уыди
 ахуыргæнæг уыд -и тынг хорз уыд -и
 teacher be PST.INTR.3SG very good be PST.INTR.3SG

No... She was a strict teacher, and a very good teacher, very good teacher was.

184 **Мадина : Цы дын лæвæрдта ?**
 Мадина цы =дын лæвæрд -т -а
 Madina what =2SG.ENCL.DAT give TR PST.TR.3SG

Madina: What did she taught you?

185 **Хабалова Земфира : Хими , хими лæвæрдта**
 Хабалова Земфира хими хими лæвæрд -т -а
 Khabalova Zemfira chemistry chemistry give TR PST.TR.3SG

Khabalova Zemfira: Chemistry, chemistry she taught.

186 **Мадина : Уæдæ Марья тоже ... Как раз .**
 Мадина уæдæ тоже как раз
 Madina so

Madina: Then Marya too ... Just the same.

187 **Зангиева Алла : О , уый дæр уымæ гæсгæ**
 Зангиева Алла о уый =дæр уы -мæ гæсгæ
 Zangieva Alla yes DemDist.NOM =PTCL DemDist ALL in accordance with

ацыдис

а- цыд -ис

PV go PST.INTR.3SG

Zangieva Alla: Yes, she also followed in her footsteps.

188 **Мадина : Уымæ гæсгæ , нæ ?**
 Мадина уы -мæ гæсгæ нæ
 Madina DemDist ALL in accordance with PTCL

Madina: In her footsteps, right?

189.1 **Зангиева Алла : Ну почему-то всем троим дается химия .**
 Зангиева Алла Ну
 Zagnieva Alla well

Zangieva Alla: All three are good at chemistry, who knows why.

189.2 **Æртæ чызджы сты , æмæ æртæ дæр химийы ‘ рдæм ...**
 æртæ чыздж -ы сты æмæ æртæ =дæр хими -йы -рдæм
 three girl GEN be.PRS.3PL and three =PTCL chemistry GEN DIR

They are three girls, and all three are good at chemistry...

190 **Олег : Химиктæ сты ?**
 Олег химик -т -æ сты
 Oleg chemist PL NOM be.PRS.3PL

Oleg: They are chemists, aren't they?

191.1 **Зангиева Алла : Хистæр вообще дæр ацыди ,**
 Зангиева Алла хистæр вообще =дæр а- цыд -и
 Zagnieva Alla elder at all =PTCL PV go PST.INTR.3SG

иннæтæ та скъолайы ахуыр кæнынц нырма , одиннадцатый
 иннæ -т -æ =та скъола -йы ахуыр кæн -ынц нырма одиннадцатый
 other PL NOM =CONTR school INESS study do PRS.3PL so far eleventh

æмæ девятый къласы .
 æмæ девятый кълас -ы
 and ninth class INESS

Zangieva Alla: The senior followed [in her grandmother's footsteps], and the others are still at school, in the eleventh and ninth grade.

191.2 **Æмæ Оляйæн дæр дзæбæх уайы хими , Тамарæйæн**
 Æмæ Оля -йæн =дæр дзæбæх уай -ы хими Тамарæ -йæн
 and Olya DAT =PTCL good come out PRS.3SG chemistry Tamara DAT

дæр дзæбæх уайы .
 =дæр дзæбæх уай -ы
 =PTCL good come out PRS.3SG

. Olya is well with chemistry, and Tamara is good at it.

191.3 **Ныр ма уал дзæбæх уайы .**
 ныр =ма уал дзæбæх уай -ы
 now =yet more good come out PRS.3SG

So far, so well.

192.1 **Хабалова Земфира : Хорз ахуыргæнджытæ нын**
 Хабалова Земфира хорз ахуыргæндж -ыт -æ =нын
 Khabalova Zemfira good teacher PL NOM =1PL.ENCL.DAT

уыди , **тынг хорз ахуыргæнджытæ нын**
уыд -и тынг хорз ахуыргæндж -ыт -æ =нын
be PST.INTR.3SG very good teacher PL NOM =1PL.ENCL.DAT

уыди .
уыд -и
be PST.INTR.3SG

Khabalova Zemfira: Good teachers we had, very good.

192.2 **Начиная ... директор вот этот , Кирилл Ясонович , тынг хорз директор**
директор вот этот тынг хорз директор
director very good director

уыдис , **стæй ...**
уыд -ис стæй
be PST.INTR.3SG then

From the director ... this one, Kyrrill Yasonovich, a very good director he was, and ...

193.1 **Ныр тæккæ ... Йер мæ лæппу куы ахуыр кодта** ,
ныр тæккæ йер мæ= лæппу куы ахуыр код -т -а
now exactly now POSS.1SG= boy when study do TR PST.TR.3SG

мæ внук куы ахуыр кодта , **уæд уый дæр**
мæ= внук куы ахуыр код -т -а уæд уый =дæр
POSS.1SG= grandson when study do TR PST.TR.3SG then DemDist.NOM =PTCL

мемæ уыди ам , второй скъоламæ цыди .
мемæ уыд -и ам второй скъола -мæ цыд -и
1SG.COMIT be PST.INTR.3SG DemProx.IN second school ALL go PST.INTR.3SG

Now ... When my boy studied, when my grandson studied, he also was here with me, he went to the school number second.

193.2 **Æмæ-иу куы рбадтæн , уæд-иу æм куы**
æмæ =иу куы р- бадт -æн уæд =иу =æм куы
and =ITER when PV sit INF2 then =ITER =3SG.ENCL.ALL when

кастæн , уæд ... Стæй-иу нæ дзырдта ,
кас -тæн уæд стæй =иу =нæ дзырд -т -а
look PST.INTR.1SG then then =ITER =1PL.ENCL.GEN talk TR PST.TR.3SG

скъолайы куыддæртæ ... æмæ-иу ... я ...
скъола -йы куыддæр -т -æ æмæ =иу я
school INESS as.soon.as PL NOM and =ITER

And when I sat down [with him for his lessons] and watched it ... and he told me as in school ... and I ...

194 **Мадина : Дæхæдæг дæр-иу сæ æрхъуыды кодтай**
Мадина дæхæдæг =дæр =иу =сæ æр- хъуыды код -т -ай
Madina yourself =PTCL =ITER =3PL.ENCL.GEN PV thought do TR SBJV.2SG
recall

, нæ ?
 нæ
 PTCL

Madina: You remembered it yourself, right?

195.1 Хабалова Земфира : Йер сæ куы абарай ,
 Хабалова Земфира йер =сæ куы а- бар -ай
 Khabalova Zemfira now =3PL.ENCL.GEN if PV compare SBJV.2SG

махæн цы зонындзинæдтæ йедтæ лæвæрдтой ,
 махæн цы зон -ын -дзинæд -т -æ йед -т -æ лæвæрд -т -ой
 we.DAT what know INF AN PL NOM HES PL NOM give TR PST.TR.3PL

æмæ адон – это две большие разницы .
 æмæ адон это
 and these this

Khabalova Zemfira: If you compare the knowledge that we were given, and the knowledge, that is given to these, they are two very different things.

195.2 Нæ дæттынц æртæккæ уыйбæрц зонындзинæдтæ .
 нæ дæтт -ынц æртæккæ уый бæрц зон -ын -дзинæд -т -æ
 NEG give PRS.3PL now DemDist quantity know INF AN PL NOM

Now not much knowledge is given.

195.3 Ну ...
 ну
 HES

Well ...

196.1 Худæн дæр сыл нæй , уый тыххæй æмæ
 худ -æн =дæр =сыл нæй уый тыххæй æмæ
 laugh INF2 =PTCL =3PL.ENCL.SUPER EXST.NEG DemDist.GEN for and

мах чиныг кастыстæм .
 мах чиныг каст -ыстæм
 we.NOM book read PST.INTR.1PL

And you cannot laugh at them, because we read books.

196.2 Диссаг ... йед уыди ... Нæ самый диссаджы йед
 диссаг йед уыд -и нæ= самый диссадж -ы йед
 miracle HES be PST.INTR.3SG POSS.1PL= most miracle GEN HES

уыди – библиотекæ .
 уыд -и библиотекæ
 be PST.INTR.3SG library

Amazing ... it was ... the most surprising thing to us was the library.

196.3 **Æмæ та-иу библиотекамæ чингуытæ æрхæсс ...**
 Æмæ =та =иу библиотека -мæ чингу -ытæ æр- хæсс -*0
 and =CONTR =ITER library ALL book PL PV carry IMP.2SG

æртæккæ та — компьютеры , ноутбуки , чиныг ничиуал кæсы ,
 æртæккæ =та компьютеры чиныг ничи уал кæс -ы
 now =CONTR book nobody more read PRS.3SG

никæйуал хъæуы чингуытæ .
 никæй -ы уал хъæу -ы чингу -ытæ
 no.one.GEN GEN more be.necessary PRS.3SG book PL

. And you carry books back to the library again and again... and now — computers, laptops; books, no one reads books, no one needs books.

197.1 ‘ **Мæ нæ цары цас чингуытæ и , гъе уым**
 Мæ нæ= цар -ы цас чингу -ытæ и гъе уым
 and POSS.1PL= attic GEN how.much book PL EXST well DemDist.IN

сæ сæвæрдтон уæдæ ... ящичы .
 =сæ с- æвæрд -т -он уæдæ ящич -ы
 =3PL.ENCL.GEN PV put TR PST.TR.1SG so box INESS

And we have so many books in the attic; there I put them... in a box.

197.2 **Кæдæм сæ аппарон ?!**
 кæдæм =сæ а- ппар -он
 where =3PL.ENCL.GEN PV throw SBJV.1SG

How can I throw them away?

197.3 **Йер сæ куыд аппарон ?!**
 йер =сæ куыд а- ппар -он
 now =3PL.ENCL.GEN how PV throw SBJV.1SG

How could I throw them away?

197.4 **Кæсгæ та нæ кæны .**
 кæс -гæ =та нæ кæн -ы
 read CONV =CONTR NEG do PRS.3SG

And he does not read.

197.5 **Мæ внукæн афтæ зæгъын , исты бакæс ,**
 мæ= внук -æн афтæ зæгъ -ын исты ба- кæс -*0
 POSS.1SG= grandson DAT so say PRS.1SG something PV read IMP.2SG

иу чиныг ма бакæс , от начала до конца .
 иу чиныг =ма ба- кæс -*0 до
 one book =yet PV look IMP.2SG before

I tell to my grandson, read something, read a book from the beginning to the end.

197.6 **Æмæ йын æй æрхастон ... йед ... «**
 Æмæ =йын =æй æр- хаст -он йед
 and =3SG.ENCL.DAT =3SG.ENCL.GEN PV carry PST.TR.1SG HES

Всадник без головы ».

And I brought him ... this ... "The Headless Horseman."

198.1 **Æмæ йæ райдыдта , иугыццыл**
 Æмæ =йæ ра- йдыд -т -а иу гыццыл
 and =3SG.ENCL.GEN PV begin TR PST.TR.3SG one small

акаст , уыйфæстæ йæ фехста
 а- каст -*0 уый фæстæ =йæ фе- хс -т -а
 PV read PST.INTR.3SG DemDist.GEN after =3SG.ENCL.GEN PV curdle TR PST.TR.3SG

He started [to read], read a little, then gave it up.

198.2 **Нæ кæсынц æртæккæ чиныг .**
 нæ кæс -ынц æртæккæ чиныг
 NEG read PRS.3PL now book

Now they don't read books.

199 **Зангиева Алла : Уже о , фехæлдта сывæллæтты .**
 Зангиева Алла уже о фе- хæлд -т -а сывæллæ -тт -ы
 Zangieva Alla already yes PV break TR PST.TR.3SG child PL GEN

Zangieva Alla: Yes it's so, it spoiled children.

200 **Хабалова Земфира : Æвæццагæн .**
 Хабалова Земфира æвæццагæн
 Khabalova Zemfira maybe

Khabalova Zemfira: Probably.

201.1 **Зангиева Алла : Йер хистæр чызг мын , йер цас**
 Зангиева Алла йер хистæр чызг =мын йер цас
 Zangieva Alla now elder girl =1SG.ENCL.DAT now how.much

ыл цæуы , двадцать три года , нæ ?
 =ыл цæу -ы двадцать года нæ
 =3SG.ENCL.SUPER go PRS.3SG PTCL

Zangieva Alla: My eldest daughter, how old is she, twenty-three years, right?

201.2 **Мæнæ почти Мæдинайы æмгар у , æмæ йер уый**
 мæнæ почти Мæдинай -йы æмгар у æмæ йер уый
 there,that.is almost Madina GEN age mate be.PRS.3SG and now DemDist.NOM
 DISC

куы ахуыр кодта , уæд , уæлейы нæм ис
 куы ахуыр код -т -а уæд уæле -йы =нæм ис
 when study do TR PST.TR.3SG then above INESS =1PL.ENCL.ALL EXST

чингуытæ , прям стенка .
чингу -ытæ
book PL

She is almost Madina's age, and when she studied, we had books in the upper rooms, the whole wall.

202.1 Йер йед кодтон ... архайдтон , цæмæй скъолайы
йер йед код -т -он архайд -т -он цæмæй скъола -йы
now HES do TR PST.TR.1SG try TR PST.TR.1SG in.order.to school GEN

программæ нæм чингуытæ ... цæмæй ратæх-батæх ма
программæ =нæм чингу -ытæ цæмæй ра- тæх - ба- тæх ма
program =1PL.ENCL.ALL book PL in.order.to PV fly PV fly NEG
run over

кæна , цæмæй рæстæг ма сафа уæлдай рацу-бацу
кæн -а цæмæй рæстæг ма саф -а уæлдай ра- цу - ба- цу
do SBJV.3SG in.order.to time NEG destroy SBJV.3SG special PV go PV go
walk over

кæнынмæ , чиныг агурынмæ
кæн -ын -мæ чиныг агур -ын =мæ
do INF ALL book look.for PRS.1SG =1SG.ENCL.GEN

So I tried to do it ... we had all books of the school program... in order she did not waste time, she did not waste time on unnecessary walking in search of the book.

202.2 Æмæ нæм гъе уыцы чингуытæ почти школьный программæ
Æмæ =нæм гъе уыцы чингу -ытæ почти школьный программæ
and =1PL.ENCL.ALL well that book PL almost school program

ис
ис
EXST

And we have all these books, almost all books of the school program.

203.1 Æмæ уый тынг кастис , æмæ йер куы дзура
Æмæ уый тынг каст -ис æмæ йер куы дзур -а
and DemDist.NOM very read PST.INTR.3SG and now when talk SBJV.3SG

, уæд дæр бæрæг у , что начитанный у
уæд =дæр бæрæг у что у
then =PTCL remarkable be.PRS.3SG be.PRS.3SG

And she has been reading a lot, and when she talks now, it is noticeable that she is well-read.

203.2 Йер мæнæ иннæ дыууæ , мæнæ сæ тыххæй , тыххæй
йер мæнæ иннæ дыууæ мæнæ =сæ тыххæй тыххæй
now there,that.is other two there,that.is =3PL.ENCL.GEN by force by force

сæ йед кæны , æмæ даже , мæнæ йер скъолайы
=сæ йед кæн -ы æмæ даже мæнæ йер скъола -йы
=3PL.ENCL.GEN HES do PRS.3SG and even there,that.is now school INESS

рæстæджы	сочинени	фыссын	сæ	куы	фæхъæуы
рæстæдж -ы	сочинени	фысс -ын	=сæ	куы	фæ- хъæу -ы
time INESS	composition	write INF	=3PL.ENCL.GEN	when	PV be.necessary PRS.3SG

нæ	уæд	чиныг	нæ	кæсынц
нæ	уæд	чиныг	нæ	кæс -ынц
PTCL	then	book	NEG	read PRS.3PL

But the other two, under compulsion, make them, and even when they study, when they have to write a composition, and all the same, they still do not read books.

204.1	Æмæ	...	иннæтыл	уже	базыдтой	,	æмæ
	Æмæ		иннæ -т =ыл	уже	ба- зыд -т -ой		æмæ
	and		other PL =3SG.ENCL.SUPER	already	PV know TR PST.TR.3PL		and

дам	,	иннæтæ	компьютерыл	кæнынц
=дам		иннæ -т -æ	компьютер -ыл	кæн -ынц
=CIT		other PL NOM	computer SUPER	do PRS.3PL

And ... they follow the example of others, they say others make it on the computer.

204.2	Æз	сын	компьютер	дæр	отключат-иу	скодтон
	æз	=сын	компьютер	=дæр	отключат - иу	с- код -т -он
	I	=3PL.ENCL.DAT	computer	=PTCL	turn off one	PV do TR PST.TR.1SG

цæмæй	ма	агурой
цæмæй	ма	агур -ой
in.order.to	NEG	look.for SBJV.3PL

And I even shut down the computer, so that they could not look.

204.3	Æмæ	йæ	уæддæр	...	æз	æй	ахуыссын
	Æмæ	=йæ	уæддæр		æз	=æй	а- хуысс -ын
	and	=3SG.ENCL.GEN	still		I	=3SG.ENCL.GEN	PV sleep INF

кæнын	,	уыдон	æй	ссарынц	,	куыд
кæн -ын		уыдон	=æй	ссар -ынц		куыд
do PRS.1SG		DemDist.PL.NOM	=3SG.ENCL.GEN	find PRS.3PL		how

æй	скæнын	хъæуы
=æй	с- кæн -ын	хъæу -ы
=3SG.ENCL.GEN	PV do INF	be.necessary PRS.3SG

And all the same... I turn it off, they'll still find how to enable it.

204.4	Мæрийæйæн	,	хистæрæн	,	фæзæгъын	,	ахуыссын
	Мæрийæ -йæн		хистæр -æн		фæ- зæгъ -ын		а- хуысс -ын
	Maria DAT		elder DAT		PV say PRS.1SG		PV sleep INF

кæн	,	æмæ	...
кæн -*0		æмæ	
do IMP.2SG		and	

Mary, the eldest, I say shut it down, and ...

205.1 **Ну там какой-то пароль , вот этот ... Æмæ , зæгъын , куы**
 ну там вот этот Æмæ зæгъ -ын куы
 HES there and say PRS.1SG when
 there

рцæуай , уæд æй ... горæты вæййы , æмæ
 р- цæу -ай уæд =æй горæт -ы вæйй -ы æмæ
 PV go SBJV.2SG then =3SG.ENCL.GEN town INESS happen PRS.3SG and

куы ‘ рцæуай , уæд та-иу æй вклучат
 куы р- цæу -ай уæд =та =иу =æй вклучат
 when PV go SBJV.2SG then =CONTR =ITER =3SG.ENCL.GEN turn on

скæн

с- кæн -*0
 PV do IMP.2SG

Well, there is a password, so this ... And, I say, when you come, then... she comes to the city, and when you arrive, then you will turn it on.

205.2 **Æмæ гъе уый дæр базонынц , æмæ сæ**
 Æмæ гъе уый =дæр ба- зон -ынц æмæ =сæ
 and well DemDist.NOM =PTCL PV know PRS.3PL and =3PL.ENCL.GEN

нæ фæнды æппындæр чиныджы кæсын .
 нæ фæнд -ы æппындæр чиныдж -ы кæс -ын
 NEG want PRS.3SG completely book GEN read INF

And they get to know that too, and don't want to read books.

206 **Хабалова Земфира : Нæ кæсынц , нæ кæсынц .**
 Хабалова Земфира нæ кæс -ынц нæ кæс -ынц
 Khabalova Zemfira NEG read PRS.3PL NEG read PRS.3PL

Khabalova Zemfira: They do not read, do not read.

207.1 **Зангиева Алла : Кæрæдзимæ гæсгæ , сывæллæтæ дæр**
 Зангиева Алла кæрæдзи -мæ гæсгæ сывæллæ -т -æ =дæр
 Zagnieva Alla RCP ALL in accordance with child PL NOM =PTCL

кæрæдзимæ гæсгæ хæлынц .
 кæрæдзи -мæ гæсгæ хæл -ынц
 RCP ALL in accordance with collapse PRS.3PL

Zangieva Alla: Looking at each other, children too, imitating each other, they go bad.

207.2 **Æмæ йер ... йер , может быть , се ‘ ппæт мадæлтæ**
 Æмæ йер йер может быть се= ппæт мадæл -т -æ
 and now now POSS.3PL= all mother PL NOM

дæр афтæ куы стараться кæниккой , нæ , фæлæ иутæ
 =дæр афтæ куы стараться кæн -иккой нæ фæлæ иу -т -æ
 =PTCL so when try do OPT.3PL PTCL but one PL NOM

кæнынц , иннæтæ нæ , æмæ сывæллæттæ та
 кæн -ынц иннæ -т -æ нæ æмæ сывæллæ -тт -æ =та
 do PRS.3PL other PL NOM NEG and child PL NOM =CONTR

кæрæдзимæ гæсгæ ... Стæй сæм æртæккæ ахуыр ,
 кæрæдзи -мæ гæсгæ стæй =сæм æртæккæ ахуыр
 RCP ALL in accordance with then =3PL.ENCL.ALL now study

ахуырдынад кадджын нал у цæмæндæр .
 ахуыр -дынад кад -джын нал у цæмæн -дæр
 study AN esteem ADJ no.longer be.PRS.3SG why INDEF

So ... here, maybe if all mothers were trying so hard, yes, but some try, and the others – don't, so the children look at each other... And besides, the training, the education is somehow out of favor with them.

207.3 Йер ам афтæ .
 йер ам афтæ
 now DemProx.IN so

It is so here.

207.4 Сымахмæ , Мæскуыйы куыд у , уый нæ
 сымах -мæ Мæскуы -йы куыд у уый нæ
 you.PL ALL Moscow INESS how be.PRS.3SG DemDist.GEN NEG

зонын .
 зон -ын
 know PRS.1SG

What do you have in Moscow, I do not know.

207.5 Или вы откуда ?

Or where are you from?

208 Олег : Мæскуыйæ .
 Олег Мæскуы -йæ
 Oleg Moscow ABL

Oleg: From Moscow.

209.1 Зангиева Алла : Мæскуыйæ стут .
 Зангиева Алла Мæскуы -йæ стут
 Zagnieva Alla Moscow ABL be.2PL

Zangieva Alla: You are from Moscow.

209.2 Йер ам в основном , фылдæр йедтæ кæнынц ...
 йер ам фылдæр йед -т -æ кæн -ынц
 now DemProx.IN more HES PL NOM do PRS.3PL

Here generally more of this ...

210 Олег : Мæскуыйы дæр афтæ у .
 Олег Мæскуы -йы =дæр афтæ у
 Oleg Moscow INESS =PTCL so be.PRS.3SG

Oleg: In Moscow, too, so.

211.1 Зангиева Алла : ‘ Мæ , йер куыд хъуамæ ра ... У нас были такие
 Зангиева Алла Мæ йер куыд хъуамæ ра- нас
 Zagnieva Alla and now how must PV

проблемы сывæллæттимаæ .
 сывæллæ -тт -имæ
 child PL COMMIT

Zangieva Alla: So how should ... We have had such problems with the children.

211.2 Æмæ цæмæн , ды ... се ‘ ппæт дæр ... къласы ‘ рдæг
 Æмæ цæмæн ды се= ппæт =дæр кълас -ы рдæг
 and why you.SG POSS.3PL= all =PTCL class GEN half

нæ сахуыр кодтой , нæ , æмæ-иу урок
 нæ с- ахуыр код -т -ой нæ æмæ =иу урок
 NEG PV study do TR PST.TR.3PL PTCL and =ITER lesson

фехæлдтой , цæмæй сæ ма фæрса ,
 фе- хæлд -т -ой цæмæй =сæ ма фæрс -а
 PV break TR PST.TR.3PL in.order.to =3PL.ENCL.GEN NEG ask SBJV.3SG

уый тыххæй .
 уый тыххæй
 DemDist.GEN for

And why, you ... all ... half the class have not learned the homework, yes, and they thwarted a lesson, that they were not asked.

211.3 Æмæ чи сахуыр кодта , уыдонæн дæр ,
 Æмæ чи с- ахуыр код -т -а уыдон -æн =дæр
 and who PV study do TR PST.TR.3SG DemDist.PL DAT =PTCL

ома куы йæ зæгъай , уæд та , ома ,
 ома куы =йæ зæгъ -ай уæд =та ома
 that is to say if =3SG.ENCL.GEN say SBJV.2SG then =CONTR that is to say

худинаг у , ауæй сæ кодтай де ‘
 худинаг у а- уæй =сæ код -т -ай де=
 shame be.PRS.3SG PV sale =3PL.ENCL.GEN do TR PST.TR.2SG POSS.2SG=

мбæлтты .
 мбæл -тт -ы
 friend PL GEN

And those who have learned, they will also, they say, if they answer, then, they say, it's a shame, it means, you

sold your friends.

212.1 Цæмæндæр ... цыдæр хъæуы скъолайы афтæ
цæмæн -дæр цы -дæр хъæу -ы скъола -йы афтæ
what.DAT INDEF what INDEF be.necessary PRS.3SG school INESS so

скæнын , цæмæй ... цæмæй ахуырдынад фæкаджындæр
с- кæн -ын цæмæй цæмæй ахуыр -дынад фæ- кад -джын -дæр
PV do INF in.order.to in.order.to study AN PV esteem ADJ COMPAR

уа .
уа
be.SBJV.3SG

For some reason ... something needs to be organized at school to ... to make education more popular.

212.2 Фæлæ что ?
фæлæ что
but

But what?

212.3 Йер æй ам ... æз æй нæ зонын
йер =æй ам æз =æй нæ зон -ын
now =3SG.ENCL.GEN DemProx.IN I =3SG.ENCL.GEN NEG know PRS.1SG

ам , фæлæ цыдæр хъæуы .
ам фæлæ цы -дæр хъæу -ы
DemProx.IN but what INDEF be.necessary PRS.3SG

Here it is ... I do not know, but something should be, something to captivate children, with education.

213.1 Может , уæлейы чи и , уыдон æй хуыздæр
может уæле -йы чи и уыдон =æй хуыздæр
above INESS who EXST DemDist.PL.NOM =3SG.ENCL.GEN better

зонынц , куыд сæ хъæуы .
зон -ынц куыд =сæ хъæу -ы
know PRS.3PL how =3PL.ENCL.GEN be.necessary PRS.3SG

Maybe those above, they know better what it needs.

213.2 То ли ахуыргæнджыты хъæуы
то ахуыр гæн -дж -ыт -ы хъæу -ы
study do PTCP.PRS PL GEN be.necessary PRS.3SG

æндæрхуызон , относиться сывæллæттæм , увлечь ...
æндæр хуыз -он сывæллæ -тт -æм
other appearance,way ADJ child PL ALL

Whether the teachers should treat children differently, inspire them...

214.1 **Йер** **мәнаә** **Земфирә** **куыд** **зәггы** , **я** ... **әз** **дәр**
 йер мәнаә Земфирә куыд зәгъ -ы я әз =дәр
 now there,that.is Zemfira how say PRS.3SG I =PTCL

мәхи **ахуыргәнджытәй** , **я** **вообще** **Алагираг** **нә**
 мә= хи ахуыргәндж -ыт -әй я вообще Алагир -аг нә
 POSS.1SG= REFL.GEN teacher PL ABL at all Alagir SUF NEG

дән , **горәты** **фәцардтән** , **уым** **ахуыр**
 дән горәт -ы фә- цард -тән уым ахуыр
 be.PRS.1SG town INESS PV live PST.INTR.1SG DemDist.IN study

КОДТОН

код -т -он
 do TR PST.TR.1SG

Here, as Zemfira says, I ... I, too, about my teachers, I am not from Alagir, I lived in the city, studied there.

214.2 **Әмә-иу** **йер** **математикаә** – **уәд-иу** **мах** ... **увлеченные** ...
 әмә =иу йер математикаә уәд =иу мах
 and =ITER now mathematics then =ITER we.NOM

And if mathematics — we ... inspired ...

215.1 **Математика** **насколько** ... **Зын** **у** , **нә** ?
 зын у нә
 hard be.PRS.3SG PTCL

And if mathematics — we ... inspired ...

215.2 **Фәлә** **нын** **ахәм** **ахуыргәнәг** **уыди** , **армайнаг**
 фәлә =нын ахәм ахуыргәнәг уыд -и армайнаг
 but =1PL.ENCL.DAT such teacher be PST.INTR.3SG Armenian

уыди , **Людмила Аврамовна** , **әмә** ... **Она так интересно** ... **Йед**
 уыд -и әмә так интересно Йед
 be PST.INTR.3SG and HES

кодта , **әмә-иу** **увлекательно** **скодта** , **иу** **пример**
 код -т -а әмә =иу с- код -т -а иу
 do TR PST.TR.3SG and =ITER PV do TR PST.TR.3SG one

, **иннаә** **пример** , **әмә-иу** **әнцондәр** , **стәй** **уәд** **куыддәр-иу** ...
 иннаә әмә =иу әнцон -дәр стәй уәд куыддәр - иу
 other and =ITER easy COMPAR then then as.soon.as one

Әмә-иу **нын** ...
 әмә =иу =нын
 and =ITER =1PL.ENCL.DAT

But we had such a teacher, she was an Armenian, Lyudmila Avramovna, and ... It's so interesting ... She did, organized fun [lessons], one example, another example, and the first easy, then somehow ... And we ...

216.1 **Доскайы раз æртæ-цыппар адæймаджы уыди** ,
 доска -йы раз æртæ - цыппар адæймадж -ы уыд -и
 blackboard GEN front three four man GEN be PST.INTR.3SG

æмæ-иу решат кодтой .
 æмæ =иу решат код -т -ой
 and =ITER solve do TR PST.TR.3PL

There were three or four pupils at the board solving the tasks.

216.2 **Мæнæ домашни задани скæн** , **æмæ гъе уый дæр**
 мæнæ домашни задани с- кæн -*0 æмæ гъе уый =дæр
 there,that.is home work PV do IMP.2SG and well DemDist.GEN =PTCL

не скæнынц .
 не с- кæн -ынц
 NEG PV do PRS.3PL

Do the homework, and even that they don't do.

216.3 **Нæ сын ... Гъе уый дæр сын**
 нæ =сын гъе уый =дæр =сын
 NEG =3PL.ENCL.DAT well DemDist.GEN =PTCL =3PL.ENCL.DAT

нæу ... Цæмæн ?
 нæ у цæмæн
 NEG be.PRS.3SG why

They did not ... and they did not ... It doesn't captivate them, does not carry away. Why?

216.4 **Гъе уый нæ зонын** .
 гъе уый нæ зон -ын
 well DemDist.GEN NEG know PRS.1SG

I do not know.

217.1 **Йер ма ... Абон ... Абон тынг зын цæрæн ... Иногда ... Мæнæн**
 йер =ма абон абон тынг зын цæр -æн мæнæн
 now =yet today today very hard live INF2 I.DAT

чызджытæ сты , **æмæ афтæ фæхъуыды кæнын** , **йер цы**
 чыздж -ытæ сты æмæ афтæ фæ- хъуыды кæн -ын йер цы
 girl PL be.PRS.3PL and so PV thought do PRS.1SG now what

фæуыдзысты чызджытæ дæр , **лæппутæ дæр** .
 фæ- уы -дзысты чыздж -ытæ =дæр лæппу -т -æ =дæр
 PV be FUT.3PL girl PL =PTCL boy PL NOM =PTCL

Here's another ... Today ... Today, it is very difficult to live ... Sometimes ... I have girls and I often think so, that they will graduate, both girls and boys.

217.2 Лæппутæ дæр ... Неприкааянныæ кæдæдæ .
 лæппу -т -æ =дæр
 boy PL NOM =PTCL

And the boys too ... They are idle.

217.3 Æмæ уже бæрæг нал и , кæмæн зындæр у
 Æмæ уже бæрæг нал и кæмæн зын -дæр у
 and already remarkable no.longer EXST who.DAT hard COMPAR be.PRS.3SG

, лæппутæ кæмæн и , уыдонæн зындæр у ,
 лæппу -т -æ кæмæн и уыдон -æн зын -дæр у
 boy PL NOM who.DAT EXST DemDist.PL DAT hard COMPAR be.PRS.3SG

æви чызджытæ , уыдонæн зындæр у .
 æви чыздж -ытæ уыдон -æн зын -дæр у
 or girl PL DemDist.PL DAT hard COMPAR be.PRS.3SG

And it is not clear for whom it is harder, for those with the boys, it is more complicated, or for those with the girls, it is more complicated.

218.1 Арæх гæ ууыл фæхъуыды кæнын .
 арæх гæ ууыл фæ- хъуыды кæн -ын
 frequent well DemDist.SUPER PV thought do PRS.1SG

Often I think about it.

218.2 Уый тыххæй æмæ йер куысты бынаттæ нæй ,
 уый тыххæй æмæ йер куыст -ы бынат -т -æ нæй
 DemDist.GEN for and now work GEN place PL NOM EXST.NEG

ахуыр фæвæййынц .
 ахуыр фæ- вæйй -ынц
 study PV happen PRS.3PL

Because there are no job, they complete their studies.

218.3 Куыд фæвæййынц ?
 куыд фæ- вæйй -ынц
 how PV happen PRS.3PL

How do they graduate?

218.4 Куыддæртæ фæвæййынц , фæлæ сын бынат куы
 куыддæр -т -æ фæ- вæйй -ынц фæлæ =сын бынат куы
 as.soon.as PL NOM PV happen PRS.3PL but =3PL.ENCL.DAT place when

нæ уа , уæд уынджы баззайынц .
 нæ уа уæд уындж -ы ба- ззай -ынц
 NEG be.SBJV.3SG then street INESS PV stay PRS.3PL

They graduate somehow, but if there is no place for them, they remain in the background.

219.1 **Æмæ йер бирæ , бирæ кæстæртæ сæфынц тынг , тынг**
 Æмæ йер бирæ бирæ кæстæр -т -æ сæф -ынц тынг тынг
 and now a.lot.of a.lot.of younger PL NOM perish PRS.3PL very very

дзæгæлы .

дзæгæлы

in vain

And now many, many junior lost for nothing.

219.2 **Йер мах , Ирыстоны тынг бирæ сæфы , кæс**
 йер мах Ирыстон -ы тынг бирæ сæф -ы кæс -*0
 now we.NOM Ossetia INESS very a.lot.of perish PRS.3SG look IMP.2SG

æмæ ... просто ... Дæлæ уæлмæрдтæм куы ныццауай , уæд –
 æмæ просто дæлæ уæлмæрд -т -æм куы ныц- цау -ай уæд
 and down.there grave PL ALL when PV go SBJV.2SG then

одна молодежь .

одна молодежь

Here, in Ossetia many young people lost, and ... just look ... If you go to the cemetery, there are only youth.

219.3 **Зæрæдтæ дзы уыйас нæй , молодежь**
 зæрæд -т -æ =дзы уыйас нæй молодежь
 old PL NOM =3SG.ENCL.INESS so much EXST.NEG

дзы цас ис , уыйас .
 =дзы цас ис уыйас
 =3SG.ENCL.INESS how.much EXST so much

Elderly people are not so many as young people.

220.1 **Олег : Алы ран дæр афтæ у .**
 Олег алы ран =дæр афтæ у
 Oleg every place =PTCL so be.PRS.3SG

Oleg: It is so everywhere.

220.2 **Мæскуыйы афтæ у .**
 Мæскуы -йы афтæ у
 Moscow INESS so be.PRS.3SG

In Moscow too.

221.1 **Зангиева Алла : О , Мæскуыйы дæр афтæ у , нæ ?**
 Зангиева Алла о Мæскуы -йы =дæр афтæ у нæ
 Zagnieva Alla yes Moscow INESS =PTCL so be.PRS.3SG PTCL

Zangieva Alla: Yes, in Moscow, too, so, yes?

221.2 **Уый стыр , стыр ... Мæгъа ... Стыр бæллæх у гъе**
 уый стыр стыр мæгъа стыр бæллæх у гъе
 DemDist.NOM big big I don't know big trouble be.PRS.3SG well

уый
уый
DemDist.NOM

This is a big, big ... I do not know ... big problem.

221.3 **Æмæ гъе уымæн исты гæнæн ис , цымæ ?**
 Æмæ гъе уым -æн исты гæнæн ис цы -мæ
 and well DemDist DAT something possibility EXST what ALL

And what, I wonder, can we do?

221.4 **Уый , мæгъа ... Мæскуыйæ аразгæ у , æви**
 уый мæгъа Мæскуы -йæ араз -гæ у æви
 DemDist.NOM I don't know Moscow ABL make CONV be.PRS.3SG or

кæцæй ?
 кæцæй
 from.where

That, I do not know ... Moscow decides what to do, or what?

221.5 **Центрæй кæронмæ рацæуа хъуамæ , æви кæронæй**
 центр -æй кæрон -мæ ра- цæу -а хъуамæ æви кæрон =æй
 center ABL end ALL PV go SBJV.3SG must or end =3SG.ENCL.GEN

астæумæ бацæуа , уымæн ницы ...
 астæумæ ба- цæу -а уым -æн ницы
 PV go SBJV.3SG DemDist DAT nothing

Should it go from the center to the provinces, or from the provinces to the center, I do not ...

222 **Хабалова Земфира : Уже уымæн ницыуал сараздыстут .**
 Хабалова Земфира уже уым -æн ницы уал с- араз -дыстут
 Khabalova Zemfira already DemDist DAT nothing more PV make FUT.2PL

Khabalova Zemfira: Already there is nothing we can do about it.

223 **Зангиева Алла : Хъуамæ ... мæгъа .**
 Зангиева Алла хъуамæ мæгъа
 Zagnieva Alla must I don't know

Zangieva Alla: Must be ... I do not know.